

DÜZENLEME EKSİKLİĞİ BULUNAN KONULARDA ANONİM VE KOLLEKTİF ŞİRKETLERE İLİŞKİN HÜKÜMLERİN LİMİTED ŞİRKETLERE KIYASEN UYGULANMASININ İKİ ÖRNEK ÜZERİNDEN İNCELENMESİ (*)

The Examination of the Analogical Application of Provisions Related to Joint Stock Companies and General Partnerships to Limited Liability Companies in Cases with Lack of Regulation Through Two Examples

  Ahmet ATA (**)

ÖZET

Limited şirketler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile açık bir şekilde sermaye şirketi olarak kabul edilmesine karşın, şahıs şirketlerine ilişkin birtakım unsurları da bünyesinde barındırmaktadır. Kanun koyucunun, limited şirketler için öngördüğü yapısal özellikler uygulanacak hükümlerin belirlenmesi hususunda önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle, ilgili şirket türüne ilişkin düzenlemelerin yer aldığı TTK m. 573-644 arasında limited şirketlerin sermaye şirketi olma niteliğini dikkate alınarak belirli konularda anonim şirket hükümlerine atıfta bulunulurken; birtakım konularda ise

* Araştırma makalesi.
(Research Article).

Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem denetiminden geçmiştir.
(This article has been checked for plagiarism and peer reviewed).

Gönderim Tarihi (Submitted): 20.01.2025. Kabul Tarihi (Accepted): 08.02.2025.

Bu çalışma, yazarın Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırladığı "Limited Şirketlere Uygulanan Hükümler" balıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

(The article has been derived from the author's master thesis titled "Provisions Applicable to Limited Liability Companies" which was composed as part of the Ankara University Institute of Social Science Master Programme).

** Araştırma Görevlisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. İşte bu noktada, kanun boşluğu teşkil eden konularda aynı ve/veya benzer konuları düzenleyen anonim şirkete veya şahıs şirketlerine ilişkin hükümlerin uygulanabilirliği hususunda limited şirketlerin yapısı önem arz etmektedir. Düzenleme eksikliği bulunan konularda, kanun koyucunun limited şirketler için öngördüğü yapısal özellikler uygulanabilir diğer şirket türlerine ilişkin hükümlerin tespitinde belirleyici rol oynamaktadır. Çalışmada, limited şirketlere ilişkin hükümler içerisinde hangi konularda düzenleme eksikliği bulunduğu tespit edilmesi, bu eksikliğe hukuk metodolojisi kuralları da dikkate alınarak hangi şirket türüne ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği hususları, anonim şirket ve şahıs şirketlerine ilişkin iki örnek üzerinden ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Sermaye ve Şahıs Şirketleri, Şirket Yapısı, Kanun Boşluğu, Kıyas.

ABSTRACT

Although limited liability companies are clearly recognized as capital company under the Turkish Commercial Code No. 6102, they also contain in itself certain elements concerning private companies. The structural elements, planned by the legislator for this type of company, play a significant role in determining the applicable provisions. In particular, in Art. 573-644 of the Turkish Commercial Code, which regulate this type of company, the legislator, considering the capital company nature of limited liability companies, refers to the provisions of joint stock companies in certain issues; however, in other issues, no regulations are provided. At this point, the applicability of provisions regulating the same or similar issues in joint stock or private companies in cases where there is a gap in law is important for the structure of limited liability companies. In issues where there are gaps, the structural elements planned by the legislator for limited liability companies will play a decisive role in determining applicable provisions. This study aims to detect the issues where there is a lack of regulation in limited liability companies and to explain by considering the rules of methodology of law, which provisions from other types of companies should be applied in such issues. The discussion is illustrated through two examples from joint stock and private companies.

Key Words: Limited Liability Company, Capital and Private Companies, Structure of Company, Gap in Law, Analogy.

GİRİŞ

Limited şirketlerin uygulamasına ilişkin kurallar, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 573-644 arasında kendi yapısına özgü hükümler ve anonim şirketlere atıfta bulunan hükümlerle birlikte düzenlenmiştir. Bununla birlikte, bazı konularda ise ne anonim şirket ne de diğer şirket türlerine ilişkin hükümlere atıfta bulunmuştur. Anılan hususlarda, düzenleme eksikliklerinin nasıl giderilmesi gerektiği noktasındaki belirsizlikler öğreti ve yargı kararları doğrultusunda giderilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda, düzenleme getirilmeyen konularda kanun koyucunun iradesi yol gösterici bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki, ilgili konu kanun koyucu tarafından bilinçli bir tercih sonucu hukuk dışı alana bırakılmış olabilir. Buna karşın, ihmali bir davranış veya özensizlik sonucu düzenleme eksikliğine sebebiyet verildiği durumlarda bu eksikliğin giderilmesi gerekmektedir. Konunun esasında, bu haller kanun boşluğuna sebebiyet vermektedir. Limited şirketlere ilişkin hükümler içerisinde kanun boşluğu bulunan konuların sayısı azımsanmayacak derecededir.

Çalışmada, limited şirketlerde kanun boşluğu bulunan konular gösterilerek, anılan konularda uygulanabilecek anonim şirket ve diğer şirket türlerine ilişkin hükümler iki örnek üzerinden ele alınacaktır. Bu hükümlerin tespiti noktasında, kanun koyucunun limited şirketler için öngördüğü yapısal özellikler belirleyici olmakla birlikte; TTK m. 577 hükmü ile sağlanan esnekliğin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu kapsamda, öncelikle kanun koyucu tarafından getirilen düzenlemeler dikkate alınarak limited şirketlerin hukuki niteliği ve organizasyon yapısı açıklanacaktır. Daha sonra, limited şirketlere özgü hükümlerde düzenleme eksikliği bulunan konular ortaya konulacaktır. Son olarak ise düzenleme eksikliklerinin bir kanun boşluğu oluşturup oluşturmadığı kanun koyucunun iradesi değerlendirilerek tespit edilecektir. Bu kapsamda, limited şirketlerde imtiyazlı payların uygulaması ve korunması ve ortakların şirket sözleşmesiyle öngörülen rekabet yasağına aykırı davranması halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin düzenleme eksiklikleri ele alınacaktır. Anılan konulara uygulanabilecek anonim ve kollektif şirket hükümlerin limited şirket yapısına ne ölçüde uygun düştüğü ise öğreti ve yargı kararlarıyla birlikte değerlendirilecektir.

I. LİMİTED ŞİRKETLERİN YAPISI

Limited şirketlere ilişkin 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nda¹ (eTTK) yer alan hükümler göz önünde bulundurulduğunda, bu tür şirketlerin sermaye ve şahıs

¹ Türk Ticaret Kanunu, Kanun Numarası: 6762, Kabul Tarihi: 29.06.1956, RG 09.07.1956/9353.

şirketlerinin özelliklerini birlikte bünyesinde barındıran karma bir niteliğe sahip olduğu ifade edilirken; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda² (TTK) limited şirketlere ilişkin hükümlerde yapılan değişiklikler dikkate alındığında organizasyon yapısı bakımından kurumsallaşmanın ve profesyonel yönetimin esas alındığı sermaye şirketlerine yaklaştırıldığı görülmektedir. Gerekçede, yapılan değişikliklerin sebebi olarak limited şirket asgari sermayesinin düşük olması, bu durumun yatırımcıları söz konusu şirket türüne daha çok başvurmaya yönelttiği ve ayrıca limited şirketlerin en az anonim şirketler kadar ekonomik hayat içerisinde öneme sahip olduğu ifade edilmiştir³. Nitekim, limited şirketler kanun koyucu tarafından TTK m. 124/2'de açıkça bir sermaye şirketi türü olarak nitelendirilmiştir. Buna karşın, anılan hüküm limited şirketlerin saf bir sermaye şirketi olarak kabul edilmesini gerektirmemektedir. TTK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte limited şirketlerin eTTK zamanında sahip olduğu şahıs şirketlerine ilişkin birtakım özelliklerin (TTK m. 630/2, m. 638 vd.) kanun koyucu tarafından korunduğu görülmektedir. Gerek öğretide gerek Yargıtay kararlarında limited şirketlerin kişisel öğeleri de bünyesinde bulunduran karma bir yapıya sahip sermaye şirketi olduğu ifade edilmektedir⁴.

² Türk Ticaret Kanunu, Kanun Numarası: 6102, Kabul Tarihi: 13.1.2011, RG 14.02.2011/27846.

³ Gerekçe için bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı No: 96, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss96.pdf>, 50.

⁴ Oruç Hami Şener, *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku* (Yetkin Yayıncılık 2017) 10-11; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 5 (5. Baskı, Adalet Yayınevi 2024) 3475; Şaban Kayıhan, *Şirketler Hukuku* (7. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024) 309; Tamer Bozkurt, *Şirketler Hukuku* (15. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2023) 571; Mustafa Çeker, 'Limited Şirketler'in Sami Karahan (ed), *Şirketler Hukuku* (2. Baskı, Mimoza Yayıncılık 2015) 819; Hakan Çebi, *Limited Şirketler Hukuku* (2. Baskı, Adalet Yayınevi 2023) 43; Esra Hamamcıoğlu, *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi* (Yetkin Yayıncılık 2022) 1-2; Hasan Karakılıç, *Limited Ortaklık Sözleşmesi* (On İki Levha Yayıncılık 2024) 10; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, 'Limited Şirketler Hukukunda Geçerli Yazılı Olmayan Prensipler' (2022) 24(2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 673, 675. Öğretide bazı yazarlar, limited şirketlere ilişkin TTK hükümlerinde yapılan değişiklikleri ve gerekçeyi göz önünde bulundurarak, limited şirketlerin karma yapısını belirli oranlarda korumakla birlikte "küçük bir anonim ortaklık kimliği" kazandığı söylemektedir, bkz. Ersin Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (2. Baskı, Vedat Kitapçılık 2023) 8; Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2020) 514 ve ayrıca 551-552. Aynı yönde, yapılan değişikliklerin limited şirketleri şahıs şirketlerinden ziyade sermaye şirketlerine yaklaştırdığına ilişkin bkz. Kayıhan (n 4) 309-310; Soner Altaş, 'Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Kurmanın Koşulları' (2012) 7(73) Terazi Hukuk Dergisi 39, 39. eTTK döneminde limited şirketlerin karma bir yapıya sahip olduğuna ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. Yaşar Karayalçın, *Ticaret Hukuku – Şirketler Hukuku* (2. Baskı, Sevinç Matbaası 1973) 335-336; İrfan Baştuğ, *Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri* (Ege Üniversitesi Yayınları 1974) 162-163; Orhan Nuri Çevik, *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması* (2. Baskı, Yetkin Yayıncılık 1984) 16-23. Yargıtay 11 HD, 4158/9153, 14.09.2015 "[m]ahkemenin de kabulünde olduğu üzere limited şirketler karma yapıda olup şirketin feshi kararı sadece ortakları değil şirket alacaklıları, çalışanları ve

A. Şahıs Şirketlerine Benzeyen Yönleri

TTK m. 573-644 arasında yer alan hükümlere yakından bakıldığında, şahıs şirketlerinde ağırlıklı olarak yer verilen kişisel öğelere ilişkin birtakım özelliklerin limited şirketler için geçerli olduğu görülmektedir⁵. Söz konusu özellikler, şirketin üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde öneme sahip olmakla birlikte ortaklar arasındaki iç ilişkilerin şekillenmesinde de belirleyici bir rol oynamaktadır⁶. Kanun koyucu da böyle bir yapılanma öngördüğünden, limited şirketler için sermaye şirketlerinden farklılaşan düzenlemeler getirilmiştir⁷. Bu düzenlemelere örnek olarak; çıkma ve çıkarılma yoluyla ayrılma imkânının bulunması (TTK m. 638 vd.), ortaklar için bağlılık ve rekabet yükümlülüğü öngörülebilmesi (TTK m. 613), pay devrinin genel kurul onayına tabi tutulması (TTK m. 595/2), müdür/müdürlerin alacağı birtakım kararların genel kurul onayına tabi tutulabilme imkânı (TTK m. 625/2), ortaklara ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin yükletilebilmesi (TTK m. 603/1 ve m. 606/1) ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkın Kanun⁸ (AATUHK) m. 35/1 gereğince ortakların kamu borçlarından sorumlu tutulması, azlık şartı aranmadan tek bir ortağa

hatta piyasa ekonomisini etkilemektedir.". Yargıtay 11 HD, 3604/2596, 18.03.2021 "[L]imited şirket sermaye şirketi olduğundan ekonomik menfaatler kişisel menfaatlere göre öncelik taşınması gerektiği, yine limited şirketler aynı zamanda şahıs şirketi özelliğini de taşıdığından kişisel menfaatlerin de dikkate alınması gerektiği, şirketin devamında hem genel ekonomik menfaatler için yarar olması hem de çıkarılan ortağın ayrılma payını talep etmeye ilişkin menfaati aşırı şekilde zarar görmemesi gerektiği.". Benzer yöndeki diğer kararlar için bkz. Yargıtay 11 HD, 7211/1972, 24.02.2016; Yargıtay 11 HD, 741/1607, 14.02.2011.

⁵ Bu özellikler için bkz. Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Şirketler Hukuku*, Cilt 3 (On İki Levha Yayıncılık 2022) 13; Şükrü Yıldız, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (Arıkan Basım Yayın 2007) 65; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (5. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2023) 389-390; Murat Alışkan, *Limited Şirket Tarihçe Niteliği* (Legal Yayıncılık 2013) 218; Şener, Limited (n 4) 10; Pulaşlı, C. 5 (n 4) 3477-3480; Karakılıç, Sözleşme (n 4) 11-12; Kayıhan (n 4) 310; Çebi (n 4) 43-44; Mustafa Erdem Can, 'Limited Şirketin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların ve Yöneticilerin Sorumluluğu' (2017) 7(1) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 61, 62; Cem Sürücü, 'Anonim Ortaklık Hükümlerinin Limited Ortaklıklara Uygulanması' (Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2015), 73-75.

⁶ Karakılıç, Sözleşme (n 4) 9-10; Karaahmetoğlu (n 4) 685-686.

⁷ Tekinalp (n 4) 551. Yargıtay 11 HD, 10868/5522, 23.05.2016 "Bu durum limited şirketlerin yapısı özellikle kişi ortaklığına has öğeler taşınması dolayısı ile anonim ortaklıklar hukukunda savunulan bölünme teorisine (bağlı nama yazılı senetlerin tedavülüne bağlam engel olmaz) limited ortaklıklarda yer verilmemesinden ileri gelmektedir.". Yargıtay 11 HD, 11571/7969, 09.06.2015 "Limited şirketlerin anonim şirketlerden farklı olarak ortakların kişiliklerinin önem arz ettiği ve kişisel unsurları da bünyesinde barındıran bir ortaklık türü olduğu, TTK'nın 551. maddesindeki hükmün bu unsurlar nazara alınarak düzenlendiğinden...".

⁸ Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 6183, Kabul Tarihi: 21.07.1953, RG 28.07.1953/8469.

şirketin haklı sebeple feshini talep edebilme imkânı tanınması (TTK m. 636/3) , 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu⁹ (SerPK) m. 3/1-e hükmü karşısında limited şirket esas sermaye paylarının borsada işlem görme imkânının bulunmaması ve az sayıda ve birbirine güvenen kişiler arasında kurulan bir şirket türü olması gösterilebilir.

B. Sermaye Şirketlerine Benzeyen Yöneleri

Limited şirketlerin sermaye şirketi olma niteliği, ortağın getirmiş olduğu sermaye unsurunun kişisel özelliklerine göre ön planda olduğunu, dolayısıyla şirketin iç ve dış organizasyon yapısının belirlenmesinde ortakların kişisel özelliklerinin ikinci planda tutulduğu anlamına gelmektedir¹⁰. Sermaye şirketlerinin saf bir şeklini oluşturan anonim şirketlerden farklı düzenlemelerin bulunması¹¹, sermaye şirketi olma niteliğine aykırılık teşkil etmemekle birlikte, kanun koyucu bu yolla limited şirket türünün amacına ulaşmasını sağlamayı hedeflemektedir¹². Bu doğrultuda limited şirketlerin sermaye şirketi niteliğini ortaya koyan özelliklere¹³ örnek olarak; sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerli olması (TTK m. 573/2), çoğunluk ilkesinin benimsenmesi (TTK m. 620 ve m. 621/1), seçilmiş organ ilkesinin kabul edilmesi (TTK m. 623/1), esas sermayenin itibarı değere sahip olması (TTK m. 576/1-c) ve paylara bölünebilmesi (TTK m. 583/3), esas sermayenin belirli (TTK m. 573/1) ve şirket sözleşmesinde gösterilmesinin zorunlu olması (TTK m. 576/1-c), sermaye olarak getirilemeyecek değerlerin anonim şirketler ile aynı olması (TTK m. 581/1 2. cümle) ve emredici hükümler ilkesinin geçerli olması (TTK m. 579) gösterilebilir.

⁹ Sermaye Piyasası Kanunu, Kanun Numarası: 6362, Kabul Tarihi: 06.12.2012, RG 30.12.2012, 28513.

¹⁰ Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Şirketler Hukuku*, Cilt 1 (On İki Levha Yayıncılık 2021) 25; Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku*, Cilt 1 (15. Baskı, Vedat Kitapçılık 2021) 20.

¹¹ Limited şirketlerin anonim şirketlerden farklılaştığı hususların karşılaştırmalı bir tablosu için bkz. Rüknettin Kumkale, 'Anonim ve Limited Şirketlerin Karşılaştırılması' (2015) 10(101) THD 175, 175-176.

¹² Ömer Teoman, *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, Cilt 1-2 (2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2012) 51-53; Karakılıç, *Sözleşme* (n 4) 11.

¹³ Şener, *Limited* (n 4) 9-11; Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 4) 11-12; Çeker ve Karahan (n 4) 827-828; Alışkan (n 5) 213 vd.; Karakılıç, *Sözleşme* (n 4) 11.

II. LİMİTED ŞİRKETLERE UYGULANACAK HÜKÜMLERİN BELİRLENMESİ VE NİTELİKLERİ

A. Uygulanacak Hükümlerin Tespiti

TTK m. 1/2, ticari işlere uygulanacak hükümlerin uygulanma sırasını göstermektedir. Bu düzenleme aynı zamanda tabii olarak hangi hükümlerin ticari işlere uygulanacağını da işaret etmektedir. Hükme göre, "*Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.*"¹⁴. İlgili hüküm limited şirketlere tatbik edildiğinde; limited şirketlere ilişkin TTK'da yer alan hükümler, ticari örf ve âdet ve genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Ancak, TTK m. 1/2'de emredici hükümlere ve sözleşme hükümlerine değinilmemiştir. Uygulanacak hükümler tespit edilirken bu düzenlemelerin de göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılması gerekmektedir¹⁵.

'Uygulanacak Kanun Hükümleri' başlığını içeren TTK m. 126, diğer ticaret şirketleriyle birlikte limited şirketlere hangi hükümlerin uygulanacağını daha ayrıntılı bir şekilde göstermektedir. Hükme göre, "*Her şirket türüne özgü hükümler saklı kalmak şartıyla, Türk Medenî Kanununun tüzel kişilere ilişkin genel hükümleri ile bu Kısımda hüküm bulunmayan hususlarda Türk Borçlar Kanununun adi şirkete dair hükümleri her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda, ticaret şirketleri hakkında da uygulanır.*". Anılan hüküm, TTK m. 1/2 ile birlikte göz önünde bulundurulduğunda limited şirketlere ilişkin konularda uygulanacak hükümler ve uygulanma sırası şu şekilde ifade edilebilir: İlk olarak limited şirketlere ilişkin emredici hükümler ve bu emredici hükümlere aykırı olmayan şirket sözleşmesi hükümleri uygulanır¹⁶. Limited şirketlere ilişkin yedek hükümler de emredici ve şirket sözleşmesindeki hükümlere aykırı değilse birlikte uygulama alanı bulur. Söz konusu hükümlerden sonra TTK m. 573-644 arasında atıf yapılan anonim şirket hükümleri yer alır. Bu hükümler de emredici veya yedek hüküm niteliğinde olabilir. Eğer emredici ve yedek hüküm niteliğindeki düzenlemeler uygulanamıyorsa TTK m. 124 vd. yer alan ticaret şirketleri için geçerli olan genel hükümlere başvurulur. Sonra şirket yapısına uygun düşen 4721 sayılı Türk

¹⁴ Ticari hüküm ile ne anlaşılması gerektiğine dair bkz. İsmail Kırcı, 'Ticarî İş ve Ticarî Hükme Dair' (2018) 34(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 5, 15-16.

¹⁵ Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku* (30. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2024) 100; Gönen Eriş, *Açıklamalı - İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, Cilt 2 (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2017) 1407-1408.

¹⁶ TTK m. 126'da açıkça belirtilmemesine karşın, şirket sözleşmesi hükümleri iç ve dış ilişki bakımından emredici kanun hükümlerinde sonra gelmektedir, bkz. Hamamcıoğlu (n 4) 8-9; Karaahmetoğlu (n 4) 690-691.

Medeni Kanunu¹⁷ (TMK) m. 47 vd. yer alan tüzel kişilere ilişkin genel hükümler uygulanır. Daha sonra ise 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu¹⁸ (TBK) m. 620 vd.'da yer alan adi şirketlere ilişkin hükümler uygulama alanı bulunur. Bu hususta son olarak sırasıyla diğer ticari hükümler, ticari örf ve âdet ve TTK m. 1/2 atfıyla uygulanması uygun düşen TMK m. 1 anlamındaki genel hükümlerdir¹⁹.

B. Limited Şirketlere İlişkin Kanun Hükümlerinin Niteliği

Kanun koyucu tarafından, anonim şirketlerde emredici hükümler ilkesinin düzenlendiği TTK m. 340 ile benzer şekilde limited şirketler için TTK m. 579'da söz konusu ilke düzenlenmiştir. Hükme göre, "*Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.*". Limited şirketlere ilişkin hükümlerden farklı düzenlemeler getirebilmek için o hususta kanunun aksinin düzenlenebileceğini açıkça belirtmesi gerektiği anlaşılmaktadır²⁰. Ayrıca TTK m. 579'un gerekçesinde TTK m. 340'ın gerekçesine atıf yapılarak aksinin düzenlenebilmesi konusunda ek bir imkâna daha işaret edilmektedir. Gerekçeye göre, aksinin düzenlenebileceği açıkça belirtilmemiş olsa dahi "*hakkaniyet ilkesi*" ve "*menfaatler dengesi*" göz önünde bulundurulduğunda söz konusu hükümden farklı düzenleme getirmek uygun görülebiliyorsa bu hususta kanuni düzenlemeden farklı bir hükmün şirket sözleşmesi ile düzenlenebilmesi de mümkündür²¹.

¹⁷ Türk Medeni Kanunu, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607.

¹⁸ Türk Borçlar Kanunu, Kabul Tarihi: 11.01.2011, RG 04.02.2011/27836.

¹⁹ Eriş (n 15) 1408; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 5) 128-129; Alışkan (n 5) 205-206. Ayrıca, öğretilde limited şirketlerde TTK'nın emredici hükümleri, bu hükümlere aykırı olmayan şirket sözleşmesi hükümleri ve TTK'nın ikincil nitelikteki düzenlemeleri şeklinde bir normlar hiyerarşisinin bulunduğuna dair, bkz. Karaahmetoğlu (n 4) 680.

²⁰ Emredici hükümler ilkesine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. Rauf Karasu, *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi* (2. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2015) 27-28; İsmail Kırcı, Feyzan Hayal Şehirli Çelik ve Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 1 (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2013) 152 vd.; Şener, Limited (n 4) 67.

²¹ Gerekçe (TTK m. 340) 157. Bu imkâna bir örnek olarak; limited şirketlerde müdürlerin işlem yapma yasağına ilişkin herhangi bir düzenlemenin bulunmaması gösterilebilir. İlgili konuya, TTK m. 395'te yer alan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin işlem yapma yasağına ilişkin düzenlemenin kıyasen uygulanabileceği ifade edilebilir. Yasağın limited şirketlere uygulanması sonucu, müdür genel kuruldan izin almadan kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz sonucu doğmaktadır. Bununla birlikte, işlem yapma yasağının şirket sözleşmesiyle kaldırılabilmesine dair herhangi bir kurala hükümde yer verilmemiştir. Ancak hakkaniyet ilkesi ve menfaatler dengesi göz önünde bulundurulduğunda aksi yönde bir düzenleme yapılmasına herhangi bir engel bulunmamaktadır.

TTK m. 340 ile m. 579 düzenlemeleri kavram itibariyle birebir aynı olmasına karşın kapsamı itibariyle bazı noktalarda farklılaşmaktadır²². Şöyle ki, kanun koyucu tarafından TTK m. 577’de limited şirketlerde şirket sözleşmesinin hangi konularda sapabileceğine ilişkin bir liste yapılmış ve bundan sapılabilecek konular açık bir şekilde gösterilmiştir²³. Böylelikle, ortaklara şirket yapısının oluşmasında ve şirketin işleyişi hususlarında kendi iradeleri doğrultusunda şahıs şirketlerine veya anonim şirketlere yaklaştırma imkânı tanınmıştır²⁴.

III. LİMİTED ŞİRKETLERE İLİŞKİN HÜKÜMLERDE YER ALAN DÜZENLEME EKSİKLİKLERİN TESPİTİ VE BU EKSİKLİKLERİN DOLDURULMASI

A. Genel Olarak

Kanun koyucu, limited şirketlere ilişkin kuralları TTK m. 573-644 arasında kendi yapısına özgü hükümler ve anonim şirketlere atıfta bulunan hükümlerle birlikte düzenlemiştir. Anonim şirketlere atıf yapılan hükümler iki farklı şekilde ele alınmıştır: İlk olarak TTK m. 644’te tek bir madde içerisinde dört farklı bentte uygulanacak anonim şirket hükümleri gösterilmiştir. İkincisi ise TTK m. 573-643 arasında dağınık bir şekilde ele alınan atıf hükümleridir. İkinci düzenleme şeklinde kanun koyucu konuya ilişkin düzenlemeler getirmek yerine bazen uygulanacak kanun hükümlerini göstererek bazen de sadece ilgili konu ismini zikrederek ve atıfta bulunarak konuya ilişkin kurallar öngörmüştür²⁵. Şahıs şirketlerine ilişkin hükümlere ise açık bir atıfta

Genel kurul izniyle dahi kaldırılabilen işlem yapma yasağının şirket sözleşmesiyle kaldırılabilmesi evleviyetle kabul edilebilir, bkz. Şener, Limited (n 4) 68-69.

²² Tekinalp (n 4) 523; Karaahmetoğlu (n 4) 693.

²³ Limited şirketlerde yer alan hükümlerden sapmaya ilişkin izin kanununun lafzından açık bir şekilde anlaşılmadığı takdirde hükmün emredici nitelikte olduğu, dolayısıyla şirket sözleşmesiyle aksinin kararlaştırılmayacağı kabul edilmelidir, bkz. Hamamcıoğlu (n 4) 43. TTK m. 577’de yapılan açık bir şekilde yapılan sayım hükümde sayılan hak ve yükümlülüklerin zımnen kabul edilemeyeceğini göstermektedir, bkz. Şener, Limited (n 4) 52.

²⁴ Ortaklara şirket yapısının oluşmasında bir kısmi serbesti tanınmış olduğu da ifade edilebilir, bkz. Çeker ve Karahan (n 4) 822; Cafer Eminoğlu, ‘Türk Ticaret Kanunu’nun 340. Maddesi: Sermaye Şirketleri Hukukunda Sözleşme Özgürlüğünün Sonu Mu?’ (2014) 9(2) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1, 4-5; Tayfun Ercan ‘Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi’, (2019) 14(154) Terazi Hukuk Dergisi 1244, 1245. Ortaklar açısından emredici hükümler ilkesinin esnetildiğine dair, bkz. Karakılıç, Sözleşme (n 4) 12-13; Hamamcıoğlu (n 4) 46.

²⁵ Anonim şirket hükümlerine yapılan atıfların ‘katalog atıf’, ‘doğrudan atıf’ ve ‘hüküm tekrarı’ şeklinde üç kategoride ele alınmasına ilişkin bkz. Bozkurt (n 4) 572. Anonim şirket hükümlerine yapılan atıflara gerekçe olarak anonim ve limited şirketler arasındaki “*doku ayniyeti*” gösterilmektedir, bkz. Çamoğlu, Limited (n 4) 8. Atıf yapılan anonim şirket hükümlerine ilişkin toplu bir değerlendirme için

bulunulmamıştır²⁶. Bununla birlikte, atıf yapılan anonim şirket hükümleri dışında da limited şirketlerin yapısına uygun düştüğü ölçüde uygulama alanı bulabilecek anonim ve şahıs şirketi hükümleri bulunmaktadır²⁷. Kanun yapma tekniği açısından da isabetli olmayan bu düzenleme tarzı limited şirketlere uygulanacak hükümlerin kapsamının belirlenmesinde zorluklara yol açmaktadır²⁸.

Tespit ettiğimiz anonim ve diğer şirket türlerine atıf yoluyla çözülmemiş konular; TTK m. 576/1-c'de düzenlenen imtiyazların uygulamasına ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar (karş. TTK m. 360, m. 454 ve m. 478), TTK m. 577/1-e hükmünde veto hakkının varlığından bahsedilmesine karşın nasıl kullanılacağıın

bkz. Sürücü (n 5) 118 vd. Anonim şirket hükümlerine yapılan atıf şekillerine örnek olarak; TTK m. 622'de genel kurul kararlarının butlanı ve iptaline ilişkin uygulanacak anonim şirket hükümlerinin madde numaraları belirtilmemişken, finansal tablolar ve yedek akçelere ilişkin anonim şirket hükümleri olan TTK m. 514-527 hükümlerinin madde numaralarına yer verilmesi gösterilebilir.

²⁶ Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 14.

²⁷ Çamoğlu, Limited (n 4) 8; Kayıhan (n 4) 311-312. Atıf yapılan hükümlerin uygulanması ile bir hükmün kıyasen uygulanması arasında fark bulunmaktadır. Atıf hükümlerinde kanun koyucu doğrudan kendisi ilgili konuya uygulanacak hükmü göstermektedir. Ancak, kıyasen uygulanacak hükümlerin belirlenmesinde bu görev hakime aittir, bkz. M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medenî Hukuk Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar* (30. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2024) 129.

²⁸ Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 14. İlgili konuya örnek olarak; TTK m. 629 gereğince müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına anonim şirketlere ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanması gösterilebilir (TTK m. 629/1). Bu doğrultuda, TTK m. 371/2'de yer alan kural limited şirketler için de geçerli olur. Üçüncü kişilerin işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunduğu ihtimali dışında, temsile yetki olanların işletme konusu dışında yaptığı işlemler üçüncü kişileri bağlar (TTK m. 371/2 1. cümle). Ayrıca, şirket sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından tek başına yeterli değildir (TTK m. 371/2 2. cümle). Ancak, TTK m. 587/1-c hükmünde işletme konusunun TTK m. 36/1'de yer alan tescilin olumlu etkisinin geçerli olduğu hususlar arasında sayılmıştır. Bu durum TTK m. 629 atfı sebebiyle limited şirketlere uygulanan TTK m. 371/2'nin ikinci cümlesi ile çelişmektedir. Dolayısıyla, bu husus bir çatışma boşluğu teşkil etmektedir. Kanun koyucunun anonim şirketlere ilişkin hüküm olan TTK m. 354'te böyle bir hususa yer vermezken, limited şirketlerde öngörülmesi iradesi dışında bir özensizlikten kaynaklandığını göstermektedir, bkz. İsmail Kırca, '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi' (2011) 79 *Bankacılar Dergisi* 71, 72; Murat Alışkan 'İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili', (2012) 18(2) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 207, 213; Burçak Yıldız, 'Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukukî Niteliği', (2011) 27(3) *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 111, 131. Anonim şirket hükümlerine yapılan atıfların aslında her iki şirket türü arasındaki farklılıkların özellikle limited şirketlerde TTK m. 577 hükmü ile sağlanan esnekliğin göz önünde bulundurulması bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir. Yapılan atıfların hangi ölçüde geçerli olacağı ve limited şirketlere uygunluğu hususları özel bir denetime tabi tutulmalıdır, bkz. Karaahmetoğlu (n 4) 677-678.

gösterilmemesi [karş. İsvBK 807, 776/a/1), TTK m. 600/3'te esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulması halinde oy hakkının kime ait olacağı hususunda şirket sözleşmesinde aksinin kararlaştırılıp kararlaştırılmaması (karş. TTK m. 432/2), TTK m. 605'te düzenlenen ek ödeme yükümlülüklerinin iadesinin nasıl yapılacağı (karş. m. 473/2), TTK m. 613/2'de düzenlenen ortakların rekabet yasağına aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar (karş. TTK m. 231), TTK m. 614'te ortakların bilgi alma hakkının engellenmesi halinde hangi süre içerisinde dava açılacağına (karş. TTK m. 437/5), TTK m. 617/3 son cümlede yer alan ortakların genel kurulda temsiline ilişkin kuralların eksikliği (karş. TTK m. 425/1, m. 426/1, m. 427/1), TTK m. 618'de oy hakkının ne zaman doğacağına ilişkin herhangi bir düzenlemenin bulunmaması (karş. TTK m. 435), genel kurul toplantılarının ertelenmesine ilişkin azınlık hakları özellikle örtülü ibra (karş. TTK m. 420 vd.), müdürlerin görev süresi (karş. TTK m. 362), gerçek değer²⁹ söz konusu hallerden biri olan ayrılma akçesinin hesaplanma anı (karş. TTK m. 493/5) ve önemli miktarda şirket malvarlığının toptan satışına (karş. TTK m. 408/2) ilişkin herhangi bir düzenlemenin yer almamasıdır.

Yukarıda anılan konularda kanun koyucu herhangi bir düzenleme öngörmediği için bu hususta ilk olarak kanun koyucunun iradesinin incelenmesi gerekmektedir. İlgili konuya ilişkin düzenleme getirilmeme sebebinin iradi veya ihmali bir davranıştan mı kaynaklandığının tespiti, uygulanacak hükmün veya kanun koyucunun bilinçli susarak olumsuz bir düzenleme getirme iradesinin olup olmadığının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır³⁰. Dolayısıyla, ilgili inceleme aynı zamanda bir metodoloji sorunu olup uygulanabilecek hükümlerin tespitinde hukuk metodolojisinde yer alan kuralların da göz önünde bulundurulması bir

²⁹ Gerçek değer ne olduğuna ilişkin herhangi bir tanıma kanunda yer verilmemekle birlikte, TTK m. 641/1'in gerekçesinde bu değerden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin yorumun öğretisi ve yargı kararları tarafından yapılacağı ve en azından bilanço değerini ifade ettiği belirtilmiştir, bkz. Gereke (TTK m. 641/1) 277. Ayrılma akçesinin düzenlendiği diğer ticaret şirketlerine ilişkin hükümler içerisinde yer alan TTK m. 141/1, m. 493/5 ve ilgili hükümlerin gerekçeleri dikkate alındığında ise gerçek değeri, yaşayan bir şirketin değerini ifade ettiği anlaşılmaktadır, bkz. Gereke (TTK m. 141/1) 116. Bu yönde ayrıca bkz. Çamoğlu, Limited (n 4) 90; Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 247-248; Şener, Limited (n 4) 347 vd.; Emine Özdamar, 'Ayrılma Akçesinin Hesaplanması Bakımından Gerçek Değer Kavramı', (2023) 27(3) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 141, 146-149. Yargıtay 11 HD, 2826/13941, 17.9.2014 "[M]ahkemece, ayrılma payının hesaplanmasında taahhüt edilen sermaye oranının değil, ödenmiş sermaye oranının dikkate alınması gerektiğinden bahisle davacıların davalı şirketteki paylarının ödenmiş sermaye oranına göre %0,28 olduğu gerekçesiyle yapılan hesaba göre yazılı şekilde karar verilmiştir. Ancak; ayrılma payının hesabında davacıların davalı şirketteki taahhüt ettikleri pay oranının dikkate alınması gereklidir."

³⁰ Çiğdem Kırca, 'Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)' (2001) 50(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 91, 92; Osman Gökhan Antalya, *Hukuk Metodolojisi*, Cilt 2 (Yetkin Yayıncılık 2021) 233 vd.

değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir³¹. Kanun koyucunu bilinçli bir susma içerisinde olmadığı kanaatine varılıp bir kanun boşluğunun varlığı tespit edilirse, bu sefer boşluğun anonim şirkete ilişkin hükümlerle mi yoksa şahıs şirketlerine ilişkin hükümlerle mi doldurulacağı sorunu doğacaktır³². Bu noktada ise söz konusu diğer şirket türlerine ilişkin hükümlerin limited şirketlerin yapısına uygun düşüp düşmediğinin ayrıca irdelenmesi gerekmektedir. Son olarak belirtmek gerekir ki, kanun koyucunun limited şirketlere ilişkin kuralları öngördüğü hükümlerde atıf yapılan anonim şirket hükümleriyle birlikte herhangi bir düzenleme getirmediği konularda nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine ilişkin sorun sadece TTK m. 573-644 arasında yer almamaktadır. Aynı sorun, TTK'nın Üçüncü Kitabı olan Kıymetli Evrak'ta bono ve çeke uygulanacak poliçeye ilişkin hükümler konusunda da ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanacak poliçeye ilişkin hükümlerin belirlenmesi hususunda yol göstermesi açısından aşağıda TTK m. 778 ve TTK m. 818'de yer alan düzenlemeler incelenmiştir.

B. Kıymetli Evrak Hukukunda Yer Alan Düzenlemelerin Kıyasen Uygulama Bakımından İncelenmesi

Kanun koyucu, kambiyo senetlerinden olan bonoya ilişkin hükümlere TTK m. 776-779 arasında sadece dört maddede yer vermiştir. Ancak, bonolar hakkında uygulanacak hükümler bunlarla sınırlı olmayıp, TTK m. 778/1, 2 ve 3'te atıf yapılan poliçeye ilişkin hükümler "*niteliğine uygun düştüğü ölçüde*" uygulama alanı bulacaktır. TTK m. 778'de poliçeye atıf yapılan hükümler yakından incelendiğinde ise poliçelere ilişkin toplam yüz beş maddenin seksen altı tanesine atıf yapıldığı görülmektedir³³. Atıf yapılmayan maddelerin tamamı ise sadece poliçede yer alan, bonoda uygulanması mümkün bulunmayan kurumlara ilişkindir. Bu hükümler, TTK m. 697 hariç olmak üzere m. 691-699, 728, 735-737'te yer alan kabul kurumu, TTK m. 733'te yer alan poliçe karşılığının devri ve TTK m. 743-745 arasında düzenlenen poliçe nüshaları ile ilgili konuları düzenlemektedir³⁴.

³¹ Antalya (n 30) 160-161.

³² Anonim şirket hükümlerine atıf yapılmayan konularda, ilgili şirket türüne ilişkin hükümlerin uygulanmasının tartışmalı olduğuna dair bkz. Bozkurt (n 4) 572. Buna karşın; öğretilde TTK m. 573-643 arasında şahıs şirketlerine ilişkin bir özel hüküm bulunmadığı ve TTK m. 644'te de anonim şirketlere bir atıf bulunmayan konularda somut olaya yine anonim şirket hükümlerinin uygulanması gerektiğini ifade eden bir görüşte bulunmaktadır, bkz. Pulaşlı, C. 5 (n 4) 3745.

³³ Atıf yapılan hükümler içerisinde kısmi kabule ilişkin TTK m. 718'de yer almaktadır. Ancak, bonolarda kabul kurumu bulunmadığı için anılan hükmün uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

³⁴ Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Kıymetli Evrak Hukuku* (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2024) 162-163.

Her ne kadar poliçeye atıf yapılan konularda ilgili hükümlerin bonolara uygulanacağı ifade edilse de söz konusu hükümlerin bonolara doğrudan uygulanacağı sonucuna varılması mümkün değildir. Nitekim, kanun koyucu bu hususa TTK m. 778/1'de "[b]ononun niteliğine aykırı düşmedikçe" ifadesine yer vererek işaret etmektedir. Dolayısıyla, atıf yapılan hükümler uygulanırken poliçenin havale, bononun ise ödeme vaadi niteliği dikkate alınarak bir yorum yapılması gerekmektedir. Özellikle, poliçeye ilişkin hükmün uygulanması aşamasında bononun ödeme vaadi niteliğine aykırı bir unsurun bulunmamasına dikkate edilmelidir³⁵. Başka bir deyişle, atıf yapılan poliçeye ilişkin hükümler sadece lafzı itibarıyla bir değerlendirmeye tabi tutulmayacak, bununla birlikte bononun ödeme vaadi niteliği de dikkate alınarak bir sonuca varılacaktır³⁶. Ayrıca, TTK m. 778'de atıf yapılan hükümlerin dışında yer alan poliçeye ilişkin diğer hükümlerin bonoya uygulanıp uygulanmayacağı sorunu da akla gelmektedir. Ancak, değinildiği üzere kanun koyucunun atıf yapmadığı poliçeye ilişkin hükümlerin tamamı poliçenin havaleye benzer bir kurum olma niteliğinden kaynaklanmakta, özellikle muhatabın kabulü ile ortaya çıkan durumlara ilişkin kuralları içermektedir. Bu bakımdan, ödeme vaadi niteliği taşıyan bonolarda kabul kurumu bulunmadığından atıf yapılmayan poliçeye ilişkin diğer hükümlerin kıyasen uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

Konu, kambiyo senetlerinin bir diğer türünü oluşturan çekler açısından ele alındığında, kanun koyucunun TTK m. 780-823 arasında sadece çeklere özgü düzenlemelere yer verdiği, çeklere ilişkin hükümler içerisinde düzenlenmeyen konularda TTK m. 818'de poliçelere ilişkin hükümlere atıf yapmış olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, TTK m. 778/1'de olduğu gibi atıf yapılan poliçeye ilişkin hükümlerin çekin niteliğine uygun düşmesi şartı aranmamıştır. Bu eksikliğin, poliçe ve çeklerin niteliğinin aynı olmasından başka bir deyişle her iki kambiyo senedinin temelinde nitelikli bir havale ilişkisinin bulunmasından kaynaklandığı ifade edilmektedir³⁷. Ayrıca, TTK m. 818'de sayılmayan konular hususunda ise kanun

³⁵ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli* (n 32) 163; Fırat Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (27. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2024) 216; Ersin Çamoğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunun Temel İlkeleri* (2. Baskı, Vedat Kitapçılık 2023) 112; Ali Bozer ve Celal Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku* (11. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2024) 227-229.

³⁶ Öztan (n 35) 216. Bu duruma örnek olarak; TTK m. 778'de, düzenleyenin aynı zamanda muhatap veya lehtar olmasına imkân tanıyan TTK m. 673'e atıf yapılmamış olması gösterilebilir. Bonoda düzenleyen, kendi lehine veya üçüncü bir kişi hesabına bono düzenleyemez. Düzenleyeni ve lehtarını aynı olan bonolarda geçerli bir ödeme vaadinden bahsedilemez. Dolayısıyla, böyle bir senet bono vasfını da kazanamayacaktır, bkz. Ebru Tüzemen Atik, 'Bonoda Lehtarın Düzenleyen Lehine Aval Verip Veremeyeceği Hususunda Bir Değerlendirme' 2020 6(2) Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuk Dergisi 311, 314-315.

³⁷ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli* (n 34) 282-283; Öztan (n 35) 315-316.

koyucunun bilinçli bir tercihinin söz konusu olduğu ve bu sebeple hakkında düzenleme bulunmayan konularda poliçeye ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanamayacağı kabul edilmektedir. Örneğin; rehin cirosunun düzenlendiği TTK m. 689'un çeklere uygulanma ihtimali bulunmamaktadır³⁸. Çeklerde kısa ibraz sürelerinin öngörülmesi ve görüldüğünde ödenecek vadeli bir kambiyo senedi olması rehin cirosunun getirilmesinde güdülen amaçla bağdaşmamaktadır. Çünkü, rehin cirosu ile ciranta ileri tarihli bir vade belirlemekte, borçlunun borcu vadeye kadar ötelenmektedir. Bu durum ise esasen bir ödeme aracı niteliği bulunan çeklerin niteliğine aykırı düşmektedir³⁹.

Kıymetli evrakta yer alan düzenlemeler de göz önünde bulundurulduğunda, TTK m. 573-644 arasında düzenlenmeyen konularda anonim ve diğer şirket türlerine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabilmesi için kanun koyucunun bilinçli bir şekilde düzenleme eksikliğine sebebiyet vermemesi gerekmektedir. Bununla birlikte, "niteliğine uygun düştüğü ölçüde" şartı açık bir şekilde gösterilmese dahi yazılı olmayan bu prensibin, limited şirketlerde düzenleme eksikliği bulunan konularda kıyasen uygulanacak anonim ve diğer şirket türlerine ilişkin hükümlerin yorumlanmasında dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır⁴⁰.

C. Sermaye Şirketlerine İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulamasına Örnek

1. İmtiyazlı Paylara İlişkin Anonim Şirket Hükümlerinin (TTK m. 360, m. 454 ve m. 478) Limited Şirketlere Kıyasen Uygulanması

a. Düzenleme Eksikliğinin Bulunduğunun Tespit Edilmesi

Limited şirketlerde imtiyazlı payların varlığına işaret eden hükümler kanun koyucu tarafından farklı madde başlıkları altında ele alınmıştır. İlk olarak, şirket sözleşmesinin zorunlu unsurlarını düzenleyen TTK m. 576/1-c'de "...varsa imtiyazlar" ifadesi ile imtiyazlı payların limited şirketlerde bulunabileceğine işaret edilmiştir. Hükmün kaleme alınış tarzından, söz konusu payların çıkarılmasının mecburi olmadığı, yalnızca imtiyazlı paylar çıkarıldığı takdirde şirket sözleşmesine ilgili paylara ilişkin

³⁸ Yargıtay 11 HD, 1804/5522, 03.10.2023 "2.Poliçeye ait olup çek hakkında da uygulanması mümkün bulunan 6102 sayılı Kanun'un 818 inci maddesinde, rehin cirosu ile ilgili aynı Kanun'un 689 uncu maddesine yapılmış bir atıf bulunmadığından çekte rehin cirosu caiz olmayıp, rehin veya bunun sonucu elde etmeye yönelik olarak teminat amacıyla çekin ciro ile elde edilmesi halinde çeki devir alan kişi çeki dayalı hakları kullanamaz."

³⁹ Çamoğlu, Kıymetli (n 35) 123; Kendigelen ve Kırca, Kıymetli (n 35) 310. Çeke uygulanamayacak poliçeye ilişkin diğer hükümlere örnek olarak; araya girme kurumunun düzenlendiği TTK m. 734-738 ve poliçe sureti ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı TTK m. 746 gösterilebilir.

⁴⁰ Karaahmetoğlu (n 4) 694.

hususların yazılmasının zorunluluk teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Diğer bir düzenleme, şirket sözleşmesinin tescil ve ilan edilecek unsurları arasında imtiyazların da yer alabileceğini gösteren TTK m. 587/1-j'de yer almaktadır. Ayrıca, oy hakkının esas sermaye payının itibari değerinden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı tanınması suretiyle oyda imtiyazın oluşturulabilmesine imkân tanıyan TTK m. 618/2 ve oyda imtiyazlı payların öngörülmesini genel kurulun önemli kararları arasında sayan TTK m. 621/1-b hükümleri limited şirketlerde imtiyaza işaret eden düzenlemeler arasındadır. Anılan hükümlerden TTK m. 576/1'in gerekçesinde "(b) imtiyazlı esas sermaye payı olup olmadığı sorusuna olumlu cevap verilip tartışma sona erdirilmiştir." denilerek eTTK zamanında limited şirketlerde imtiyazlı esas sermaye payının bulunup bulunmayacağı yönündeki tereddütlerin ortadan kaldırıldığı ifade edilmiştir⁴¹. TTK m. 618/1'in gerekçesinde ise "Ayrıca oy hakkının esas sözleşme ile sınırlandırılmasına, dolayısıyla da oyda imtiyaza da müsaade edilmiştir." ifadesi ile imtiyazlı payların bir çeşidini oluşturan oyda imtiyazlı payların limited şirketlerdeki varlığına işaret edilmiştir⁴².

Kanun koyucu tarafından limited şirketlerde imtiyazlı payların bulunabileceğine işaret edilmesine karşın, söz konusu payların uygulamasına başka bir deyişle imtiyazlı pay çıkarıldıktan sonra bu payların kullanımına ve özellikle imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını korumaya yönelik herhangi bir düzenlemeye TTK m. 573-644 arasında yer verilmemiştir. İlgili konularda, anonim şirket hükümlerine de herhangi bir atıfta bulunulmamıştır. Buna karşın; imtiyazlı pay çıkarma imkânının bulunduğu ancak zorunluluk teşkil etmediği anonim şirketlerde imtiyazlı payların nasıl çıkarılacağı (TTK m. 478/1), imtiyazlı pay sahiplerinin hangi haklara sahip olabileceği (TTK m. 478/2) ve bu pay sahiplerinin hakları ihlal edildiği takdirde imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplanmasına ve alacağı kararlara ilişkin esaslar (TTK m. 454) açık bir şekilde düzenlenmiştir.

Öğretide, anonim şirketlerdeki düzenlemeler dikkate alındığında, limited şirketlerde imtiyazlı payların uygulamasına ve korunmasına ilişkin konularda yer alan düzenleme eksikliğinin kanun boşluğuna sebebiyet verdiği ifade edilmektedir⁴³. Öncelikle bir kanun boşluğundan bahsedilebilmek için "gerekli kanuni düzenlemenin yapılmamış olduğu hallerin" bulunması gerekmektedir. Bu hallerin tespitinde ise gereklilik⁴⁴

⁴¹ Gerekçe (TTK m. 576) 265.

⁴² Gerekçe (TTK m. 618/1) 272.

⁴³ Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 321; Kayıhan (n 4) 302; Hamamcıoğlu (n 4) 73.

⁴⁴ Yürürlükteki hukuk düzeni açısından; olaya uygulanacak kuralın kanun veya örf ve âdet hukukunda yer almasının beklendiği hallerde, bir düzenlemeye yer verilmemişse olaya ilişkin bir kuralın gereklilik arz ettiğinden söz edilir, bkz. Kırca Ç. (n 30) 92.

terimi belirleyici bir rol oynamaktadır. Şöyle ki, kanunlarda yer alan her düzenleme eksikliği bir gereklilik teşkil etmeyebilir. Kanun koyucu gereklilik teşkil etmeyen bu düzenleme eksikliklerini hukuk dışı alana bırakmış veya bilinçli olarak olumsuz bir düzenleme yapmak istemiş olabilir⁴⁵. Konuya bu bağlamda bakıldığında, limited şirketlere ilişkin TTK m. 573-644 içerisinde imtiyazlı payların uygulanması ve korunmasına yönelik düzenlemeler getirmenin bir gereklilik teşkil edip etmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu hususta ise anonim şirketlerde imtiyazlı paylara ilişkin temel ilkelerin belirlendiği TTK m. 478'in gerekçesi yol gösterici olmaktadır. Gerekçede, imtiyazlı paylara ilişkin düzenlemelerin getirilmesinde, eTTK zamanında uzun zamandır geçerli olan uygulamanın sağladığı katkıların göz önünde bulundurulduğu ve bu düzenlemelerin TTK sisteminden çıkarılmasının ortaya çıkaracağı boşluğun yol açacağı sakıncaların dikkate alındığı ifade edilmiştir⁴⁶. Anonim şirketler için öngörülen bu gerekçelerin limited şirketler açısından da geçerli olmaması için haklı bir sebep bulunmamaktadır. Kanun koyucunun TTK ile limited şirketleri yapısal özellikler açısından anonim şirketlere yaklaştırmak istediği ve imtiyazlı payların şirketin kurumsal bir kimlik kazanmasına sağlayacağı katkılar dikkate alındığında, imtiyazlı paylara ilişkin kurallara yer vermesinin bu anlamda bir gereklilik teşkil ettiği söylenebilir. Dolayısıyla, kanun koyucunun limited şirket hükümleri içerisinde bu yönde düzenlemeler getirmemesi bilinçli bir tercih olmayıp, kanun yapma tekniği açısından ise bir "özensizliğine" işaret etmektedir⁴⁷.

b. İmtiyazlı Payların Uygulanmasına ve Korunmasına Yönelik Kanun Boşluğunun Doldurulması

Limited şirketlerde imtiyazlı payların uygulanması ve korunmasına yönelik kanun boşluğunun doldurulmasında, ilk olarak ticaret şirketlerine ilişkin genel hükümler içerisinde yer alan TTK m. 126'nın incelenmesi gerekmektedir. Anılan hüküm gereğince, limited şirketlere özgü hükümler içerisinde ilgili konuya ilişkin bir düzenleme bulunmadığı takdirde niteliğine uygun düştüğü ölçüde TBK m. 620 vd.'da yer alan adi şirket hükümleri uygulanacaktır⁴⁸. Ancak, adi şirket hükümleri içerisinde

⁴⁵ Kirca Ç. (n 30) 91-93; Antalya (n 30) 210; Oğuzman ve Barlas (n 27) 104-105; Sururi Aktaş, 'Pozitif Hukukta Boşluk Kavramı', (2010) 14(1-2) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1, 10.

⁴⁶ Gerekçe (TTK m. 478) 225.

⁴⁷ Kendigelen ve Kirca, C. 3 (n 5) 321.

⁴⁸ Yargıtay vermiş olduğu bir kararında TBK m. 620 vd.'da yer alan adi şirketlere ilişkin hükümlerin ticaret şirketlerine uygulanabilmesi için gerekli olan şartlara işaret etmiştir, bkz. Yargıtay HGK 211/120, 25.2.1987 "Borçlar Kanununun âdi şirkete ait bir hükmünün ticaret şirketlerine uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlardan birincisi, ticaret şirketine mahsus hükümler arasında konuya ilişkin bir hükmün bulunmaması; ikincisi, Borçlar Kanununun âdi

imtiyazlı paylara ilişkin bir düzenleme bulunmadığı için diğer şirket türlerine ilişkin hükümlerde yer alan düzenlemeler incelenmelidir.

Öğretide, limited şirketlerde imtiyazlı payların uygulaması ve korunması hususundaki kanun boşluğunun, şirket yapısına uygun düştüğü ölçüde anonim şirketlerin imtiyazlı paylara ilişkin hükümlerine yapılacak kıyasla giderilebileceği ifade edilmektedir⁴⁹. Öncelikle, konuya hukuk metodolojisi kuralları açısından bakıldığında; kıyasen uygulamadan bahsedilebilmesi için hakkında hüküm bulunmayan konuya, konuyla bağlantılı olan ortak noktalarından ötürü başka bir hükmün uygulanabilmesi gerekmektedir⁵⁰. Esasen kanun boşlukların doldurulmasında başvuru bu yöntemde, ilgili konuda korunmak istenen değer ile kıyasen uygulanacak hükmün korumayı hedeflediği değer arasında bir benzerlik aranmaktadır⁵¹. Anonim ve limited şirketlerin imtiyazlı paylara ilişkin kurallar ile korumayı hedeflediği değerlerin benzer olduğu ifade edilebilir. Şöyle ki, imtiyazlı payların sağladığı haklar ortakların şirketin faaliyetlerine olumlu katkılarının artırılmasını sağlarken; bu hakların ihlali halinde şirketin iç ve dış işleyişi aleyhine sonuçlar doğma ihtimali yüksektir. Dolayısıyla, şirket içerisindeki faaliyetlerin devamlılığın sağlanabilmesi açısından gerekli olan koruyucu tedbirlerin varlığı Bu

şirkete ilişkin 520-541. maddelerinde konuya uygulanabilecek bir hükmün mevcut olması; üçüncüsü de, Borçlar Kanununda mevcut olan bu hükmün ticaret şirketinin mahiyetine aykırı düşmemesidir."

⁴⁹ Şener, Limited (n 4) 192; Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 321; Kayıhan (n 4) 302; Hamamcıoğlu (n 4) 74; Hülya Çoştan, 'Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar', (2012) 4 Ankara Barosu Dergisi 77, 88; Ali Haydar Yıldırım ve Ertan Demirkapı, 'İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme', (2008) 24(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 435, 445-446.

⁵⁰ Antalya (n 28) 317; Oğuzman ve Barlas (n 25) 128-129. Kıyasa hangi hallerde başvurulacağına dair, bkz. Yargıtay 11 HD, 12794/6290, 16.11.2017 "...özel hukukta yasa hükümlerinin ve sözleşme hükümlerinin yorumlanmasında kıyas yapmanın mümkün olduğu gözetilerek yapılan değerlendirmede, ...". Benzer yöndeki bir karar için bkz. Yargıtay 11 HD, 65/3848, 10.6.1988. Kıyas, sadece bir kanun veya hüküm içerisinde yapılabileceği gibi diğer kanunlar arasında ya da diğer hukuk dalları arasında da yapılabilir. Zira, kıyas boşluk bulunan hallerde kanun koyucunun açıkça uygulanacağını bahsettiği konularda veya açıkça bahsetmeyip hakimın önüne gelmesi sonucu başvuru bir yöntemdir, bkz. Ahmet Mithat Güneş, *Hukuk Metodolojisi* (5. Baskı, Ekin Yayıncılık 2023) 176-177; Narmanlıoğlu Ü, 'Kanunun Anlam Bakımından Uygulanması' (2001) Prof. Dr. Turhan Tüfan YÜCE'ye Armağan 93, 118. Kanun koyucunun açıkça kıyasen uygulanacağını ifade ettiği konularda esasen herhangi bir kıyastan söz edilemeyeceğine ilişkin aksi yönde bkz. Oğuzman ve Barlas (n 27) 129.

⁵¹ Kırca Ç. (n 30) 97; Narmanlıoğlu (n 50) 118; Aynur Yongalık 'İstisnalar Dar Yorumlanır Kuralı ve Değerlendirilmesi', (2011) 60(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1, 15. Amaçların birebir aynı olmasına gerek olmadığına, belirli noktalarda uyuşmasının yeterli olduğuna dair bkz. Fuat Altuntaş, 'Kıyasın (Analojinin) Diğer Akıl Yürütme Yöntemleri ile Karşılaştırılması ve Hukuk Alanındaki Yansıması' (2021) 25(2) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 237, 243.

doğrultuda, aynı amacı taşıyan ve ayrıntılı düzenlemeleri içeren anonim şirketlerde imtiyazlı paylara ilişkin temel ilkelerin gösteren TTK m. 478, imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin esasları belirleyen TTK m. 454 ve halka açık anonim şirketlere ilişkin kuralları hariç olmak üzere belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesini ifade eden grup imtiyazına⁵² ilişkin TTK m. 360 kıyasen uygulaması yoluna başvurulması gerekmektedir⁵³. Oyda imtiyaza ilişkin kuralların gösterildiği TTK m. 479 ve m. 618 hükümleri esasen aynı konuları düzenlemesine karşın, her iki şirket türü açısından farklı amaçlar doğrultusunda getirilmiş olduğu için düzenleme eksikliği bulunan hususlarda kıyasen uygulamanın kapsamına giremeyecektir⁵⁴. Zira, oyda imtiyazı düzenleyen TTK m. 618'de limited şirketlere ilişkin TTK m. 479'dan farklı kurallar yer almakta ve limited şirketlere özgü bu hükmün uygulanması gerekmektedir⁵⁵.

Anonim şirketlerde imtiyazlı payların uygulanması ve korunmasına ilişkin hükümlerin limited şirketlerin yapısına uygunluğu hususunda şunlar ifade edilebilir: Öncelikle, imtiyazlı pay oluşturmanın temelinde diğer paylara başka bir adıyla adi paylara göre üstünlük tanınması yatmaktadır⁵⁶. Böylelikle, şirkete yatırım yapmak isteyen kişiler için şirketi cazip hale getirmek veya önceki pay sahiplerinin konumunu iyileştirmek mümkün olacaktır. Bu kimseler, imtiyazlı paylara tanınan üstünlükler sayesinde ekonomik kazanç elde etmeyi ve bu doğrultuda anonim veya limited şirketlerde

⁵² TTK m. 360'ın gerekçesinde, belirli pay gruplarının yönetim kurulunda temsili konusunda tanınan hakkın TTK m. 478'e istisna teşkil ettiği ifade edilmiştir. TTK m. 478/1 gereğince imtiyazdan doğan hak paya bağlı olarak ortaya çıkar. Buna karşın, TTK m. 360'ta yer alan imtiyaz belirli pay sahipleri grupları veya belirli pay grupları ya da azınlığa bir bütün olarak tanınmaktadır, bkz. Gerekçe (TTK m. 360) 166. Grup imtiyazına kapsamında yer alan hakkın tek bir ortağa dahi tanınabileceğine ilişkin bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, C. 1 (n 10) 427.

⁵³ TTK'da yer alan limited şirket hükümlerine de kaynaklık eden İsvBK'da konu özel olarak düzenlenmemiştir. Bununla birlikte İsvBK 799'da imtiyazlı paylara ilişkin anonim şirket hükümlerinin, açık bir şekilde limited şirketlere de uygulanacağı ifade edilmiştir, bkz. Şener, Limited (n 4) 193; Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 321; Yıldırım ve Demirkapı (n 49) 446.

⁵⁴ Sürücü (n 5) 113.

⁵⁵ Limited şirketlerde imtiyazlı paylar kuruluş aşamasında yaratılabileceği gibi daha sonradan şirket sözleşmesinin değiştirilmesi suretiyle de oluşturulabilir. Sözleşme değişikliği yoluyla imtiyazlı pay oluşturulurken TTK m. 589'da yer alan yeter sayıların; buna karşın, istisnai olarak oyda imtiyazlı pay yaratılmak isteniyorsa TTK m. 621/1-b gereğince yine aynı düzenlemedeki yetersayıların aranması gerektiği ifade edilmektedir, bkz. Şener, Limited (n 4) 194-195, Çoştan (n 49) 88. Kanun koyucunun farklı yeter sayılar aramasının bir tutarsızlık yaratacağı, bu yönde bir iradesinin bulunmadığı ve dolayısıyla oyda imtiyaz dışında kalan imtiyazlara da TTK m. 621/1-b'deki yetersayıların aranması gerektiği yönünde bkz. Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 322.

⁵⁶ Gerekçe (TTK m. 478) 225-226. TTK'nın ticaret şirketlerine ilişkin düzenlemeleri içerisinde şirket paylarının eşitliğine işaret eden bir kural veya ilke de bulunmamaktadır, bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, C. 1 (n 10) 634.

ortak/pay sahibi olarak şirketin faaliyetlerine daha fazla katkı sağlayabilme imkânına kavuşmaktadırlar. Ayrıca, güven ilişkilerinin şirketin işleyişine etkisinin yüksek olduğu limited şirketlerde, ortak olmak isteyen üçüncü kişiler imtiyazlı paylara sahip olarak bu ilişkinin önem derecesinin azaltılabilmektedir. Böylelikle, şirket yapısının şekillenmesinde sermaye unsurunun kişisel unsurlara göre ağırlığı artırılabilen ve anonim şirketlerdeki kurumsallaşma etkileri limited şirketler için de söz konusu olabilmektedir⁵⁷. Kanun koyucunun TTK'da getirdiği hükümler ile limited şirketleri daha kurumsal bir yapıya kavuşturmak istemesi, imtiyazlı pay oluşturmak için duyulan ihtiyaçlar ve eski bir uygulamanın devamlılığı gibi sebepler birlikte göz önünde bulundurulduğunda TTK m. 360, m. 454 ve m. 478'de yer alan düzenlemeler limited şirketlerin yapısına da uygun düşmektedir. Limited şirketler ile anonim şirketler arasındaki "doku ayniyeti" ise bu durumu destekler nitelik taşımaktadır.

2. Limited Şirket Ortaklarının Rekabet Yasağına Aykırılıklarının Sonuçlarına ve Uygulanacak Yaptırımlara İlişkin Kollektif Şirket Hükümlerinin (TTK m. 231) Kıyasen Uygulanması

a. Düzenleme Eksikliğinin Bulunduğunun Tespit Edilmesi

Limited şirketlerde müdürler ve ortaklar için rekabet yasağı konusu ayrı hükümlerde ve farklı şekillerde düzenlenmiştir. Bu düzenleme tarzı, müdürlerin ortaklar arasından seçilmesinin zorunlu olmamasından kaynaklanmaktadır⁵⁸. Konu müdürler açısından TTK m. 626/2'de düzenlenmiştir. Hükme göre, "Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemiş veya diğer tüm ortaklar yazılı olarak izin vermemişse, müdürler şirketle rekabet oluşturan bir faaliyette bulunamazlar. Şirket sözleşmesi ortakların onayı yerine ortaklar genel kurulunun onay kararını öngörebilir.". Kanun koyucu tarafından, müdürlerin rekabet yasağına tabi olması noktasında ortak sıfatını haiz olma veya temsil yetkisine sahip olma şartları aranmamış; müdür sıfatına sahip olmak yeterli görülmüştür. Ayrıca, müdürler için öngörülen bu yasağın, aksi kararlaştırılmamış olmadıkça kanuni bir zorunluluk arz ettiği görülmektedir⁵⁹. Dolayısıyla, müdürler için

⁵⁷ Ortaklar arası ilişkilerin yoğun olarak görüldüğü limited şirketlerde, üçüncü kişilerin şirkete ortak olmasına ve özellikle getirecekleri sermayeye değer atfeden imtiyazlar ile bu ilişkilerin önem derecesi azaltılabilir ve bu yolla anonim şirketlerdeki kurumsal yapıya yaklaştırılabileceği kanaatindeyiz.

⁵⁸ Gerekçede bu hususa "üçüncü kişi yöneticiler de dahil" ifadesi ile işaret edilmiştir, bkz. Gerekçe (m. 626) 274. Ayrıntılı açıklama için bkz. Karakılıç, Sözleşme (n 4) 320-322.

⁵⁹ Müdürlere ilişkin rekabet yasağı düzenlemelerinin, İsviçre hukukundan farklı olarak emredici nitelikte olmadığına dair bkz. Gerekçe (TTK m. 626/2) 275. Müdürlerin şirketin ticari sırlarına kolay bir şekilde ulaşabilmesi ve bu sırları kendi menfaatleri doğrultusunda kullanabilme tehlikesinin ortaklara göre daha yüksek olması sebebiyle ortaklar için öngörülen düzenlemelerden farklı esaslar

rekabet yasağına tabi olmaları olağan, yasağın kapsamı dışında tutulmaları ise istisnai nitelik taşımaktadır.

Ortaklar için rekabet yasağına ilişkin düzenleme ise TTK m. 613/2 son cümlede yer almaktadır. Hükme göre, "*Şirket sözleşmesiyle, ortakların, şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir.*". Hükümden de anlaşıldığı üzere, ortaklar için rekabet yasağı öngörülmesi noktasında herhangi bir kanuni zorunluluk bulunmamaktadır. Dolayısıyla, müdürlere ilişkin hükümde yer alan esasın aksine, limited şirket ortaklarının rekabet yasağına tabi olmaları istisnai, yasak kapsamında olmamaları ise olağan bir nitelik taşımaktadır⁶⁰. Bu durum, sermaye şirketi niteliğinde olan limited şirketlerde ortakların sınırlı sorumluluk ilkesine tabi olmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır⁶¹. Hükümün gerekçesinde açık bir şekilde ortakların sınırlı sorumlu olmasının rekabet yasağına tabi tutulması hususunda bir zorunluluk arz etmeyeceğini, ortaklar söz konusu yasağın kapsamına alınmak isteniyorsa sözleşmesel bir zeminin aranması gerektiği ifade edilmektedir⁶². TTK m. 577/1-g hükmü de kanuni düzenden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümlerin ancak şirket sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcı olacağını göstermektedir.

Kanun koyucu, limited şirketlerde ortakların tabi olabileceği rekabet yasağına ilişkin sadece ilgili yasağın varlığına dair bir kural getirirken; söz konusu yasağın ihlali halinde bunun sonuçlarına dair herhangi bir düzenlemeye TTK m. 573-644 arasında

benimsenmiştir, bkz. Oruç Hami Şener, *Limited Ortaklıklara İlişkin Emsal Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi* (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024) 347.

⁶⁰ Ezgi Başak Demirayak Ünal, 'Limited Şirketlerde Ortakların Şirkete Karşı Bağlılık Yükümlülüğü', (2018) 76(3) Ankara Barosu Dergisi 24, 39.

⁶¹ Anonim şirketlerde yer alan tek borç ve sınırlı sorumluluk ilkeleri pay sahiplerinin rekabet yasağına tabi olmamaları hususunda önemli bir gerekçe oluşturmaktadır. Bununla birlikte, rekabet yasağı süreklilik arz edeceği için ikincil yükümlülük kapsamına da alınmaz, bkz. Hasan Karakılıç, *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 94-96; Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku*, C. 2 (15. Baskı, Vedat Kitapçılık 2021) 103-105. Ayrıca, ticaret şirketleri içerisinde daha çok şahıs şirketlerinin ortakları bakımından söz konusu olan rekabet yasağının limited şirket ortakları için de öngörülebilmesinin bir tezatlık oluşturduğu söylenebilirse de kanun koyucu bu yöndeki düzenleme ile limited şirketlerin kişisel özelliklerine vurgu yapmaktadır, bkz. Karakılıç, *Sözleşme* (n 4) 327-328.

⁶² Gerekçe (TTK m. 613/2) 271. Ortaklar açısından bağlılık yükümlülüğünün sınırını şirket sözleşmesinde öngörülen rekabet yasağı oluşturmaktadır. Bu sebeple, şirket sözleşmesinde ortak/ortakların açık bir şekilde rekabet yasağına tabi tutulacağına ilişkin bir hüküm öngörülmediyse yalnızca bağlılık yükümlülüğü bulunduğu gerekçesiyle ortakları rekabet yasağına ilişkin kurallara tabi tutmak mümkün değildir, bkz. Murat Şahin, 'Limited Şirket Müdürlerinin Rekabet Yasağına Aykırı Davranışlarında Dava Haklarının Kullanılması', (2021) 42 Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 334, 337-338.

yer vermemiştir⁶³. Buna karşın; bir şahıs şirketi olan kolektif şirketlerde (TTK m. 124/2) ortaklar için rekabet yasağına ilişkin temel ilkeler TTK m. 230'da düzenlendikten sonra, yasağa aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar TTK m. 231'de gösterilmiştir. Rekabet yasağına ilişkin kolektif şirketlerde öngörülen bu düzenleme tarzı anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için de benimsenmiş olup; yönetim kurulu üyelerinin tabi olduğu rekabet yasağına TTK m. 396/1 birinci cümlede işaret edildikten sonra, aynı fıkranın ikinci cümlesinde yasağa aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlara yer verilmiştir.

Limited şirket ortaklarının rekabet yasağını ihlal ettiği takdirde uygulanacak yaptırımlara ilişkin düzenleme eksikliğinin bir kanun boşluğu teşkil edip etmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu hususun belirlenebilmesi için kanun koyucunun ortakları rekabet yasağına tabi tutma yönündeki iradesi ortaya konulmalıdır. Öncelikle, limited şirket ortaklarının yükümlülüklerinden biri olan bağlılık yükümlülüğünün en somut halini rekabet yasağı oluşturduğu ifade edilmektedir⁶⁴. Ortakların, şirketin faaliyet konusu dışında yürüttükleri ticari faaliyetleri esasen şirket açısından herhangi bir sorun teşkil etmezken; yürütülen bu faaliyetler şirketin işleyişine ve özellikle menfaatlerine zarar verme ihtimalinin söz konusu olduğu durumlarda önemini göstermektedir⁶⁵. Anılan zarar tehlikesini bertaraf etmenin en

⁶³ Şener, Limited (n 4) 487; Karakılıç, Yasak (n 61) 324; Sürücü (n 5) 103. Ortaklar açısından var olan düzenleme eksikliği limited şirket müdür/müdürleri açısından da geçerlidir. Ancak, müdürler açısından bu eksiklik TTK m. 644/1-a'da atıf yapılan TTK m. 553'ün limited şirketlere uygulanması yoluyla giderilebilmektedir. Bu doğrultuda, rekabet yasağına aykırı davranan yönetim kurulu üyelerine uygulanacak yaptırımları gösteren TTK m. 396/1 ikinci cümlede limited şirket müdürleri açısından geçerli olacağı ifade edilmektedir, bkz. Çamoğlu, Limited (n 4) 203-204; Karakılıç, Yasak (n 61) 325; Şener, Emsal Kararlar (n 59) 349. İsviçre hukukunda da rekabet yasağına aykırılığa ilişkin uygulanacak yaptırımlar konusunda herhangi bir düzenleme yer almadığına ilişkin açıklama için bkz. Demirayak Ünal (n 60) 43.

⁶⁴ Şener, Limited (n 4) 479; Karakılıç, Yasak (n 61) 17; Demirayak Ünal (n 60) 40. Hükmün gerekçesinde de bağlılık yükümlülüğünün bir görünüm biçimi olarak ele alınan rekabet yasağı ile temelde şirketin zararını ortaya çıkaracak her türlü davranışın engellenmek istendiği ifade edilmiştir, bkz. Gerekeç (TTK m. 613/2) 271. Ayrıca, rekabet yasağının asıl amacının şirketlerin güvenli bir şekilde gerçekleştirdikleri iş ve işlemler sonucu ortaya çıkan ticari düzeninin güvence altına alınması olduğuna dair bkz. Pınar Aşık 'Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı (TTK M. 396)', (2017) 4 Ankara Barosu Dergisi 163, 167.

⁶⁵ Ortağın şirket dışında gerçekleştirdiği faaliyetlerden hangilerinin rekabet yasağına aykırılık oluşturacağına ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Öğretide limited şirketlerin kişisel öğeleri barındıran ve genelde az sayıda ve birbirine güvenen kişiler arasında kurulan bir şirket türü olduğu göz önünde bulundurularak kolektif şirketlere ilişkin TTK m. 230/1'den faydalanabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca, anılan hükümde yer alan kurallar çerçevesinde dahi ortağın davranışının rekabet yasağı oluşturup oluşturmadığı belirlenemiyorsa ilgili davranış rekabet yasağının koruyucu amacı dikkate alınarak bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır, bkz. Karakılıç, Yasak (n 61) 299-301.

etkili yöntemi ise ortakların şirket dışında gerçekleştirdikleri ticari faaliyetlerin rekabet yasağı ile sınırlandırılmasıdır⁶⁶. İlgili yasak ile TTK m. 614'te geniş bir bilgi alma ve inceleme hakkına sahip olan ortakların, bu çerçevede öğrenmiş oldukları ticari sırları, şirket faaliyetleri sonucu edinmiş oldukları tecrübeleri ve sahip oldukları bilgileri kullanarak şirkete zarar vermesinin engellenmesi amaçlanmaktadır⁶⁷. Özellikle ortağın şirketle rekabet eden faaliyetlerde bulunmasını, müşteri çevresini kendi menfaatlerine yöneltmesini, şirketin gelecekte sahip olabileceği iş fırsatlarını olumsuz etkilememesini önlemek ve/veya engellemek rekabet yasağı ile öngörülen temel koruma tedbirleri olarak ifade edilmektedir⁶⁸.

Anılan amaçların güvence altına alınabilmesini sağlaması hususunda, rekabet yasağının ortaklar için varlığına işaret eden TTK m. 613/2'de uygulanacak yaptırımlara ilişkin düzenleme eksiklik bulunduğu ve yeterli korumayı sağlamadığı görülmektedir. Bu bakımdan, rekabet yasağına aykırılık halinde ortaya çıkan zararı tazmin edici kurallar öngörülmesinin bir gereklilik teşkil ettiği ve ortaklara uygulanacak yaptırımlara ilişkin düzenleme eksikliğinin kanun boşluğuna sebebiyet verdiği anlaşılmaktadır⁶⁹. Ayrıca, yasağı aykırılığa ilişkin herhangi bir yaptırım öngörülmemiş olmamasının kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğunu ifade etmek de oldukça güçtür. Şöyle ki, rekabet yasağı ile güdülen amaç kapsamında şirketin işleyişinin aksamamasını temin etmek ve dışsal sebepler bir etkisi olmaksızın faaliyetleri sonucu zarar görme tehlikesini bertaraf etmek şirkette yer alan diğer ortakların lehinedir. Limited şirketlerin uygulamada geniş bir yer edindiği hususu da dikkate alındığında rekabet yasağına aykırılık halinde ortaklara uygulanacak yaptırımlar konusunda suskun kalması düşünülemez. Anılan düzenleme eksikliği, ortaklar için rekabet yasağı kurumunu dahi işlevsiz kılabilir.

b. Rekabet Yasağına Aykırılık Halinde Uygulanacak Yaptırımlara İlişkin Kanun Boşluğunun Doldurulması

Limited şirketlerde, ortakların rekabet yasağına aykırılığı halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin kanun boşluğu doldurulması noktasında ilk olarak TBK m. 620 vd.'da yer alan adi şirket hükümlerine başvurulması gerekmektedir. Adi şirketlerde

⁶⁶ Şener, Limited (n 4) 479.

⁶⁷ ibid 482-483. Ortaklar için öngörülebilecek rekabet yasağının ihlalinin sonuçlarıyla korunmak istenen asıl menfaatin, şirketin faaliyetlerine devam edebilmesini sağlamak başka bir ifadeyle şirketin zarar etmesini engellemektir. Böylelikle hem şirket işleyişi aksamamış olacak hem de ortaklar olası bir rekabet yasağı ihlali halinde şirket ortaya çıkan olumsuz durumlara karşı korunmuş olacaktır, bkz. Şener, Limited (n 4) 461-462.

⁶⁸ Şener, Limited (n 4) 479; Karakılıç, Yasak (n 61) 31-32.

⁶⁹ Kanun boşluğuna ilişkin yapılan açıklamalar için bkz. yuk. III. C. 1. a.

ortaklar için rekabet yasağı TBK m. 626'da öngörülmüştür. Ancak; kanun koyucu, TTK m. 613/2'deki düzenlemeye benzer şekilde ortaklar için rekabet yasağına işaret etmekle yetinmiş, rekabet yasağına aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer vermemiştir. Bu sebeple, ilgili konuda TTK m. 573-644 arasında uygulanabilecek yaptırımların bulunup bulunmadığı tespit edildikten sonra diğer şirket türlerine ilişkin hükümlere başvurulması gerekmektedir.

Öğretide çoğunluk görüşü tarafından, limited şirketlerde ortaklar için şirket sözleşmesiyle rekabet yasağı öngörüldüğü takdirde, bu yasağa aykırı davranan ortağa karşı kollektif şirketlerde uygulanacak yaptırımları düzenleyen TTK m. 231 hükmünün kıyasen uygulanabileceği ifade edilmektedir⁷⁰. Bir görüş ise ortakların rekabet yasağına ilişkin sınırların ve sonuçların şirket sözleşmesiyle belirlenebileceğini veyahut bu hususlarda TTK m. 626'ya atıfta bulunularak müdürler için öngörülen sonuçlara tabi tutulabileceğini söylemektedir. Ayrıca, aynı görüş uyarınca, şirket sözleşmesinde bir belirleme yapılmadığı takdirde ise TTK m. 396'da anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri için öngörülen kurallara başvurulabileceği ifade edilmektedir⁷¹. Yukarıda yer alan yaptırımların yanı sıra şirket sözleşmesiyle öngörülmüşse cezai şartın ödenmesi (TTK m. 577/1-f), ortağın rekabet yasağına uygun davranmasını dava yoluyla talep edebilme, rekabet yasağına aykırı davranıldığına ilişkin tespit davası açabilme ve yasağı ihlal eden ortağa karşı çıkartma davasının açılmasına (TTK m. 640) ilişkin yollara da başvurulabileceği ifade edilmektedir⁷².

Bu noktada, öncelikle TTK m. 573-644 arasında başvurulabilecek yaptırımların incelenmesi gerekmektedir⁷³. Bunlardan ilki, TTK m. 640'ta düzenlenen ortağın limited şirketten çıkarılmasıdır. Hükmün ilk fıkrasında, şirket sözleşmesinde bir ortağın genel kurul kararıyla şirketten çıkarılabileceğine ilişkin sebeplerin

⁷⁰ Kendigelen ve Kırca, C. 3 (n 5) 292; Şener, Limited (n 4) 487; Karakılıç, Yasak (n 61) 325; Rauf Karasu, 'Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı', (2004) 22(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 141, 165-166; Demirayak Ünal (n 60) 44; R. Gülmisal Akkale Çelebi, *Limited Şirkette Ortakların Bağıllık Yükümlülüğü* (Seçkin Yayıncılık 2022) 200; Gözde Günay Yıldırım, 'Limited Şirkette Müdürlerin Rekabet Yasağının Kaldırılması ve Yasağa Aykırılığın Hukuki Sonuçları'nın Sibel Özel, Hatice Selim Pürselim ve Hanife Doğrusöz Koşut (eds) (On İki Levha Yayıncılık 2024) 529.

⁷¹ Çamoğlu (n 4) 120-121.

⁷² Şener, Limited (n 4) 487-488; Karakılıç, Yasak (n 61) 325-326. İsviçre hukukunda da rekabet yasağına aykırılık halinde ihlalin tespiti, aykırılığın sonuçlarının ortadan kaldırılması, şirketin uğradığı zararın tazmini, şirket sözleşmesiyle öngörülmüşse cezai şart ödenmesi ve yasağa aykırı davranan ortağın haklı sebeple çıkarılması için dava açılabilmesine ilişkin yaptırımlara başvurulabileceği ifade edilmektedir. Açıklama için bkz. Demirayak Ünal (n 60) 43-44.

⁷³ Şener, Limited (n 4) 487.

öngörülebileceği ifade edilmiştir (TTK m. 640/1). Bu doğrultuda, rekabet yasağına aykırı davranan ortağın şirketten çıkarılabileceğine ilişkin bir hükme şirket sözleşmesinde yer verilmesi suretiyle çıkartılması mümkündür. Nitekim, TTK m. 577/1-1'de de şirket sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcı olacak hükümler arasında ortağın çıkarılmasına ilişkin özel sebeplerin bulunabileceğine işaret edilmiştir⁷⁴. Bununla birlikte, ortağın rekabet yasağına aykırı davranışı bir haklı sebep oluşturuyor ise TTK m. 640/3 gereğince mahkemeden karar alınması şartıyla çıkarılması yine mümkündür⁷⁵. Öğretide de ortağın rekabet yasağına aykırı davranmasının ortağın çıkarılması bakımından haklı sebep teşkil edebileceği ifade edilmektedir⁷⁶. Anılan kurum, esasen limited şirketlerin kişisel özelliklerini ön plana çıkaran bir yaptırım olarak düzenlenmiştir⁷⁷. Diğer sermaye şirketlerine kıyasla limited şirketlerde ortaklar arası ilişkilerin etkileri yoğun bir şekilde görüldüğü için yasağı ihlal eden ortakla şirket faaliyetlerine birlikte devam edilmek istenilmeyebilir⁷⁸. Bu şekilde diğer ortaklar açısından ortaya çıkan haklı sebep, yükümlülüğe aykırı davranan ortakla artık şirket ilişkilerinin devam etmemesi yönündeki irade ile somutlaşır. Ancak, bu yol son çare olarak dikkate alınmalıdır. Yasağa aykırılığın sonuçları daha hafif yaptırımlar uygulanarak giderilebiliyorsa ortağın haklı sebeple çıkarılması kurumuna başvurulmaması gerektiği ifade edilmektedir⁷⁹. Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında, rekabet yasağına aykırı davranan limited şirket ortağının genel kurul kararıyla çoğunluk ortaklar tarafından çıkarılmasının uygun bulunduğu ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır⁸⁰.

⁷⁴ Rekabet yasağının ihlali halinde ortağın şirket sözleşmesiyle çıkarılmasına ilişkin karar, TTK m. 621/1-h'de gereğince genel kurulun önemli kararları arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, ortağın çıkarılmasına ilişkin karar, hükümde gösterilen temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunduğu toplantıda alınabilecektir.

⁷⁵ Ortağın haklı sebeplere dayanarak mahkeme kararıyla çıkarılmasına ilişkin alınacak karar da TTK m. 621/1-h'de genel kurulun önemli kararları arasında yer aldığı için anılan fıkrada gösterilen yeter sayılar aranacaktır.

⁷⁶ Şener, Limited (n 4) 488; Kendigelen ve Kırca (n 5) 292; Karakılıç, Yasak (n 61) 365-366. Haklı sebep, "somut koşullarda ortağı çıkarılmasını âdil gösteren nedenlerdir.". Çıkarılma kurumu kapsamında yapılan bu tanım için bkz. Çamoğlu, Limited (n 4) 76.

⁷⁷ Karakılıç, Yasak (n 61) 365; Sürücü (n 5) 74. Ancak haklı sebeple çıkarma kurumuna son çare olarak başvurulması gerektiği ifade edilmektedir. Eğer rekabet yasağına aykırı davranışın ortaya çıkardığı olumsuzluklar daha hafif yaptırımlar veya diğer önleyici tedbirler ile giderilebiliyorsa bu yola başvurulmaması gerekmektedir, bkz. Şener, Limited (n 4) 903.

⁷⁸ Şener, Limited (n 4) 472; Karasu, Rekabet (n 70) 165-169; Demirayak Ünal (n 60) 47.

⁷⁹ ibid 472.

⁸⁰ Yargıtay 11 HD, 6223/23144, 18.12.2013.

Limited şirket hükümleri içerisinde yer alan bir diğer yaptırım cezai şarttır. TTK m. 577/1-f'de ortaklar için öngörülen yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak cezai şarta ilişkin hükümlerin, şirket sözleşmesinde öngörülme koşuluyla bağlayıcı olduğu ifade edilmiştir. Böylelikle, ortaklar şirket sözleşmesinde kararlaştıracakları bir hükümlerle rekabet yasağına aykırı davranan ortaktan cezai şart talep edebilecektir. Bu noktada, sözleşmede öngörülen cezanın talep edilebilmesi için herhangi bir zarar şartı aranmamaktadır⁸¹. Yargıtay vermiş olduğu bir kararında, ortakların şirket sözleşmesinde rekabet yasağına aykırılık olarak nitelendirdiği bir davranışı gerçekleştiren ortak hakkında sözleşmede yazılı olan cezai şartın dikkate alınmaksızın verilen bölge adliye mahkemesi kararını bozmuştur⁸².

Görüldüğü üzere, öğreti ve Yargıtay kararlarında limited şirketlerde ortakların rekabet yasağına aykırı davranışları halinde hangi yaptırımların uygulanacağı konusunda bir belirlilik bulunmamaktadır. Bu hususta öğretideki çoğunluk görüşe katılmakla birlikte, limited şirketlerin yapısına uygun düştüğü için ortağın çıkarılması ve cezai şarta ilişkin yaptırımların da uygulanabileceği kanaatindeyiz. Şöyle ki, rekabet yasağının ihlali halinde, sonucundan bağımsız olarak uygulanacak yaptırımların belirlenmesinde limited şirketlerin yapısının dikkate alınması gerekmektedir. Bu sonuca TTK m. 613'ün gerekçesinde yer alan "*Tasarı ortaklar için hem bağlılık yükümüne hem de rekabet yasağına yer vererek limited şirketlerin kişisel yönüne uygun bir düzenleme yapmıştır.*" ifadesi ile ulaşılmaktadır. Ayrıca, rekabet yasağına ilişkin yükümlülüğün her bir şirket için ortaklar arasında hangi yoğunlukta bulunduğu da önem arz ettiği öğretide ifade edilmektedir⁸³. Şirkette kişisel öğelere ne derecede yer verildiği veya hangi açılardan sermaye unsurunun ön planda tutulduğu, rekabet yasağına ilişkin yükümlülüğün önemini belirlemede rol oynamaktadır⁸⁴. Dolayısıyla, bu yoğunluk farkı uygulanacak yaptırımların belirlenmesinde ve ölçüsünde değişkenlik gösterecektir.

Kollektif şirketlere ilişkin TTK m. 231/1'de üç ayrı yaptırımın limited şirket ortakları için geçerli olduğu kabulü halinde, ilk olarak yasağı aykırı davranan ortaktan tazminat talep edilebilir. Şirket bu talebini mahkeme yoluyla ileri sürmek zorundadır. Tazminat talep edilebilmesi için şirketin bir zararının ortaya çıkması ve ortağın

⁸¹ Demirayak Ünal (n 60) 46.

⁸² Yargıtay 11 HD, 3864/996, 06.02.2020.

⁸³ Şener, Limited (n 4) 464; Demirayak Ünal (n 60) 37.

⁸⁴ ibid 464 dn 169. Rekabet yasağına ilişkin yükümlülüğün ölçüsü limited şirketler ortakları arasında dahi farklılık gösterebilmektedir. Ortağın şirketin iş ve işlemlerine ilişkin ne ölçüde bilgiye sahip olduğu ve bu bilgileri kullanmasının şirkete vereceği zararlar değişkenlik gösterecektir, bkz. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 4 (2015, 4. Baskı Adalet Yayınevi 2022) 3195.

kusurunun bulunması gerekmektedir⁸⁵. Yargıtay vermiş olduğu bir kararında, şirketin ortaya çıkan zararının dolaylı zarar olduğu, bu sebeple diğer ortakların tazminatın doğrudan kendilerine ödenmesini talep edemeyeceğine ifade etmiştir⁸⁶. Şirket, ayrıca, tazminat yerine rekabet yasağına aykırı davranan ortağın yapmış olduğu işlemin şirket adına yapılmış sayılmasını veya ortağın üçüncü kişiler hesabına yapmış olduğu işlemlerden doğan menfaatlerin şirkete bırakılması talep edilebilir⁸⁷. Anılan yaptırımlardan birini seçme konusunda şirket serbesttir (TTK m. 231/1). Ancak, şirketin bu yaptırımlardan birine başvurması, hakları ihlal edilen diğer ortakların şirketin feshini isteme hakkını etkilemez (TTK m. 231/3).

SONUÇ

Kanun koyucu limited şirketlere ilişkin hükümleri düzenlerken belirli konularda bir sermaye şirketi olması sebebiyle anonim şirket hükümlerine atıfta bulunurken, birtakım konularda şahıs şirketlerine benzer düzenlemeler getirmiştir. TTK m. 573-644 arasında düzenlenmesi gereken ancak kanun koyucunun ihmali sonucu ele alınmayan hususların da bulunduğu görülmektedir. Bu hususta ilk olarak, limited şirket hükümleri içerisindeki düzenleme eksikliğinin bir kanun boşluğu teşkil edip etmediği hususun belirlenmesi gerekmektedir. Kanun boşluğunun bulunduğu ise ilgili konuda düzenleme yapılması noktasındaki "gereklilik" işaret etmektedir. Söz konusu gereklik terimi öğretide plana aykırı bir eksiklik olarak da nitelendirilmektedir.

Limited şirket hükümleri içerisinde kanun boşluğu bulunan konularda diğer şirket türlerine özellikle aynı sınıflandırma içerisinde bulunan anonim şirkete ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması yoluyla çözülebilir. Kıyasen uygulamanın söz konusu olduğu hallerde, hakkında hüküm bulunan konu ile düzenleme eksikliği

⁸⁵ Şener, Limited (n 4) 472, Karakılıç, Yasak (n 61) 327; Demiryak Ünal (n 60) 44-45; Şahin (n 62) 345. Tazminat talep edilmese dahi şirket sözleşmesinde öngörülen cezai şart talep edilebilir, bkz. Demiryak Ünal (n 60) 46 dn 75.

⁸⁶ Yargıtay 11 HD, 7949/1472, 27.2.2018, karar için bkz. Şener, Emsal Kararlar (n 59) 349-350. TTK m. 644/1-a atfı sonucu limited şirketlerde de uygulama alanı bulacak TTK m. 555 hükmü çerçevesinde doğrudan-dolaylı zarar ayırımı yapıldığı ifade edilmektedir. Bu hüküm sorumluluk hallerinde başvurulabilecek 'ortak hükümler' olarak nitelendirilmektedir, bkz. Tekinalp (n 4) 421. Tazminat davası açılabilmesi için genel kurulun bu yönde karar alması gerekmektedir. Buna karşın, genel kuruldan dava açılmayacağı yönünde karar çıkması ihtimalinde her ortağın bu davayı açabileceği ifade edilmektedir, bkz. Karakılıç, Yasak (n 61) 531.

⁸⁷ TTK m. 231/1'de uygulanacak yaptırımlar esasen TTK m. 396/1'de yer alan anonim şirket yönetim kurulu üyelerine uygulanacak yaptırımlar ile birebir aynı niteliktedir.

bulunan olay arasında uygulanmak ve korunmak istenen değer yargılarının benzer nitelikte olması aranmaktadır. TTK ile limited şirketlerin yapısı şahıs şirketlerinden ziyade anonim şirketlere yaklaştırıldığı için boşluğun anonim şirket hükümleri ile doldurulması limited şirket yapısına daha uygun olacaktır. Ancak, bu durum şahıs şirketlerine ilişkin hükümlerin arka plana atılacağı anlamına gelmemektedir. Korunmak istenen değer yargıları arasındaki benzerliğin daha yüksek olduğu bir şahıs şirketi düzenlemesinin limited şirketlerin bir sermaye şirketi türü olması sebebiyle uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.

Çalışmada incelendiği üzere, limited şirketlere hem bir sermaye şirketi olan anonim şirketlerin hem de bir şahıs şirketi türü olan kollektif şirketlere ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması mümkündür. Bu hususta ilk olarak ele aldığımız imtiyazlı payların uygulanmasına ve korunmasına ilişkin limited şirketlerde yer alan düzenleme eksikliğidir. Kanun koyucu, limited şirkette imtiyazlı payların varlığına TTK m. 576/1-c, m. 587/1-j, m. 618/1 ve m. 621/1-b'de işaret etmiştir. Ancak, imtiyazlı paylar çıkarıldıktan sonra bu paylara uygulanacak ve payların korunmasına yönelik herhangi bir düzenleme getirmemiştir. Kanun koyucunun herhangi bir düzenleme getirmemesinin bir kanun boşluğuna sebep verip vermeyeceğinin incelenmesi gerekmektedir. Bu noktada imtiyazlı payların uygulamasına ve korunmasına yönelik bir düzenlemenin gerekliliğinin tartışılması gerekmektedir. Kanun koyucu gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde imtiyazlı paylar ile diğer paylara göre daha fazla imkân sunan bir pay yaratmak istemektedir. Bu tür payların bulunması şirkete yatırım yapmak isteyen kimseler için bir teşvik edici unsur olarak şirket bünyesinde yer almaktadır. Kanun koyucu da bu doğrultuda anonim şirketlerde ilgili kurumun hem varlığına hem de uygulaması ve korunmasına yönelik hükümler getirmiştir (bkz. TTK m. 454, m. 478 ve m. 479).

Yukarıda anonim şirketler için kabul edilen gerekçelerin limited şirketler için kabul edilmemesini haklı gösterecek bir sebep bulunmamaktadır. Limited şirketler ile anonim şirketler arasındaki "*doku ayniyeti*" anonim şirket hükümlerinin kıyasen uygulanmasını haklı gösteren bir sebep olarak dahi kabul edilebilir. Bu hususta, limited şirketler ile anonim şirketler arasında şöyle bir fark bulunmaktadır: Limited şirketler uygulamadaki şekliyle az sayıda ve birbirine güvenen kişiler arasında kurulan bir şirket türü olduğundan imtiyazlı pay kurumuna duyulan ihtiyaç anonim şirketlerdeki kadar olmayabilir. Ancak, bu sebep de söz konusu kurumun uygulanmasına ve korunmasına yönelik düzenleme eksikliğini haklı kılmaz. Dolayısıyla, öğretide kabul edildiği gibi biz de limited şirketlerde imtiyazlı payların uygulanmasına ve korunmasına yönelik konularda somut olayın niteliğine uygun düştüğü ölçüde anonim şirket hükümleri olan halka açık anonim şirket

düzenlemeleri hariç TTK m. 360, m. 454 ve m. 478 kıyasen uygulama alanı bulabileceğini düşünmekteyiz.

Çalışma kapsamında ele alınan bir diğer örnek şahıs şirketlerinden olan kolektif şirketlerde ortakların tabi olduğu rekabet yasağının hüküm ve sonuçlarına ve ilgili yasağa aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin TTK m. 231'de yer alan düzenlemelerin, limited şirket ortakları için öngörülen rekabet yasağına kıyasen uygulanmasıdır. Limited şirketlerde rekabet yasağı müdürler ve ortaklar için ayrı ayrı ele alınmıştır. Müdürlere ilişkin düzenleme TTK m. 626/2'de, ortaklar için ise TTK m. 613/2'de yer almaktadır. Müdürlerin rekabet yasağına tabi olmaları kanuni bir zorunluluk arz ederken, ortaklar için şirket sözleşmesi ile aksi kararlaştırılmadığı sürece herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır.

İncelenen örnek kapsamında, kanun koyucu limited şirket ortakları için rekabet yasağının varlığına TTK m. 613/2'de "*Şirket sözleşmesiyle, ortakların, şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir.*" ifadesi ile işaret edilmiştir. Ancak 'Bağlılık yükümlülüğü ve rekabet yasağı' başlığı altında söz konusu yasağın ihlali halinde uygulanacak yaptırımlar gösterilmemiştir. Ayrıca, limited şirketlere ilişkin diğer hükümler içerisinde de rekabet yasağının ihlali halinde uygulanabilecek yaptırımlara ilişkin herhangi bir düzenleme de yer almamaktadır. Bu düzenleme eksikliğinin bir kanun boşluğuna sebebiyet verip vermediği incelenmelidir.

Rekabet yasağına aykırılığın hüküm ve sonuçlarına ilişkin bir kanun boşluğu bulunduğu kanaatindeyiz. Şöyle ki, rekabet yasağının şirketin işleyişine önemli bir etkide bulunabilecek olması bu yönde gerekli ve ayrıntılı düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Somutlaştırmak gerekirse ortakların şirket ile aynı faaliyet kolu içerisinde ve şirketle rekabet eden bir şirketin yöneticisi olması, şirkete ait işletme bilgilerinin ve sırlarının başkalarıyla paylaşılma tehlikesini ortaya çıkaracaktır. Bu durum ise şirketin ekonomik olarak zarara uğramasına hatta şirketin faaliyetlerine son vermesine dahi sebep olabilir. Dolayısıyla, rekabet yasağına aykırılığının sonuçlarına ilişkin hususlarda limited şirketlerde bir düzenleme yapılması gereklilik teşkil etmektedir.

Öğretide bizim de katıldığımız görüşe göre; limited şirketlerdeki bu düzenleme eksikliği, kolektif şirketlerde ortakların rekabet yasağına aykırılığı halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin TTK m. 231 hükmünün kıyasen uygulanması ile giderilebilir. Bu noktada, ilgili hükmün kıyasen uygulanabilirliği ifade edilirken limited şirketlerin yapısı göz önünde bulundurulmuştur. Söz konusu yasağına ilişkin anonim şirketlerde herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Bu durum esasen anonim

şirketlerin bir sermaye şirketi türü olması ve böyle bir yasağa ihtiyaç duymamasından kaynaklanmaktadır. Anonim şirketlerin çok ortaklıktan oluşan bir yapıya sahip olması ve ortakların limited şirketlere kıyasla şirketin iş ve işlemleri hakkında daha az bilgiye sahip olabilmemesinin bu duruma sebebiyet verdiği ifade edilmektedir. Ancak, limited şirketlerin az sayıda ve birbirine güvenen kişiler arasında kurulan bir şirket türü olması, ortakların rekabet yasağına aykırı davranışları şirketin işleyişine daha fazla etki edecektir. Bu bağlamda, bir şahıs şirketi türü olan kollektif şirketlerinde az sayıda ve birbirine güvenen kişiler arasında kurulan bir şirket türü olduğu düşünüldüğünde TTK m. 231 hükmünün limited şirketlere kıyasen uygulanması daha uygun olacaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Yazar 1'in makaleye katkısı %100'dür.

Destek Beyanı

Araştırmada herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Statement Regarding Research and Publication Ethics

The study has been composed on the basis of the scientific research and the publication ethics rules.

Authors' Contributions

Author 1 has contributed %100 to the study.

Statement Regarding Financial Support

Author states no funding involved.

Statement Regarding Conflict of Interest

Author states no conflict of interest.

KAYNAKÇA

Akkale Çelebi R G, *Limited Şirkette Ortakların Bağlılık Yükümlülüğü* (Seçkin Yayıncılık 2022).

Aktaş S, 'Pozitif Hukukta Boşluk Kavramı' (2010) 14(1-2) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1-28

Alışkan M, 'İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili' (2012) 18(2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 207-220

—, *Limited Şirket Tarihçe Niteliği* (Legal Yayıncılık 2013)

Altaş S, 'Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Kurmanın Koşulları' (2012) 7(73) Terazi Hukuk Dergisi 39-42

Altuntaş F, 'Kıyasın (Analojinin) Diğer Akıl Yürütme Yöntemleri ile Karşılaştırılması ve Hukuk Alanındaki Yansıması' (2021) 25(2) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 237-279

Antalya O G, *Hukuk Metodolojisi*, Cilt 2 (Yetkin Yayıncılık 2021)

Arkan S, *Ticari İşletme Hukuku* (30. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2024)

Aşık P, 'Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı (TTK M. 396)' (2017) 4 Ankara Barosu Dergisi 163-202

Ayhan R, Çağlar H ve Özdamar M, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (5. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2023)

Baştuğ İ, *Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri* (Ege Üniversitesi Yayınları 1974)

Bozer A ve Göle C, *Kıymetli Evrak Hukuku* (11. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2024)

Bozkurt T, *Şirketler Hukuku* (15. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2023)

Can M E, 'Limited Şirketin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların ve Yöneticilerin Sorumluluğu' (2017) 7(1) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 61-80

Çamoğlu E, *Kıymetli Evrak Hukukunun Temel İlkeleri* (2. Baskı, Vedat Kitapçılık 2023)

—, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (2. Baskı, Vedat Kitapçılık 2023)

Çebi H, *Limited Şirketler Hukuku* (2. Baskı, Adalet Yayınevi 2023)

Çeker M, 'Limited Şirketler'in Karahan S (ed), *Şirketler Hukuku* (2. Baskı, Mimoza Yayıncılık 2015)

Çevik O N, *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması* (2. Baskı, Yetkin Yayıncılık 1984)

Çoştan H, 'Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar', (2012) 4 Ankara Barosu Dergisi 77-90

Demirayak Ünal E B, 'Limited Şirketlerde Ortakların Şirkete Karşı Bağlılık Yükümlülüğü', (2018) 76(3) Ankara Barosu Dergisi 23-54

Eminoğlu C, 'Türk Ticaret Kanunu'nun 340. Maddesi: Sermaye Şirketleri Hukukunda Sözleşme Özgürlüğünün Sonu Mu?', (2014) 9(2) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1-25

Ercan T, 'Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi', (2019) 14(154) Terazi Hukuk Dergisi 1244-1248

Eriş G, *Açıklamalı – İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, Cilt 2 (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2017)

Güneş A M, *Hukuk Metodolojisi* (5. Baskı, Ekin Yayıncılık 2023)

Hamamcıoğlu E, *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi* (Yetkin Yayıncılık 2022)

Karaahmetoğlu İ Ö, 'Limited Şirketler Hukukunda Geçerli Yazılı Olmayan Prensipler' (2022) 24(2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 673-715

Karakılıç H, *Limited Ortaklık Sözleşmesi* (On İki Levha Yayıncılık 2024)

—, *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı* (On İki Levha Yayıncılık 2019)

Karasu R, *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi* (2. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2015)

—, 'Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı (2004) 22(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 141-174

Karayalçın Y, *Ticaret Hukuku – Şirketler Hukuku* (2. Baskı, Sevinç Matbaası 1973)

Kayıhan Ş, *Şirketler Hukuku* (7. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024)

Kendigelen A ve Kırca İ, *Kıymetli Evrak Hukuku* (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2024)

—, *Şirketler Hukuku*, Cilt 1 (On İki Levha Yayıncılık 2021)

—, *Şirketler Hukuku*, Cilt 3 (On İki Levha Yayıncılık 2022)

Kırca Ç, 'Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)' (2001) 50(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 91-119

Kırca İ, '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi' (2011) 79 Bankacılar Dergisi 71-79

—, 'Ticarî İş ve Ticarî Hükme Dair' (2018) 34(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 5-17

Kırca İ, Şehirli Çelik F H ve Manavgat Ç, *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 1 (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2013)

Kumkale R, 'Anonim ve Limited Şirketlerin Karşılaştırılması', (2015) 10(101) Terazi Hukuk Dergisi 175-176

Narmanlıoğlu Ü, 'Kanunun Anlam Bakımından Uygulanması', (2001) Prof. Dr. Turhan Tûfan YÜCE'ye Armağan 93-118

Oğuzman M K ve Barlas N, *Medenî Hukuk Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar* (30. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2024)

Özdamar E, 'Ayrılma Akçesinin Hesaplanması Bakımından Gerçek Değer Kavramı', (2023) 27(3) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 141-168

Öztan F, *Kıymetli Evrak Hukuku* (27. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2024)

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu E, *Ortaklıklar Hukuku*, Cilt 1 (15. Baskı, Vedat Kitapçılık 2021)

—, *Ortaklıklar Hukuku*, C. 2 (15. Baskı, Vedat Kitapçılık 2021)

Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 4 (2015, 4. Baskı Adalet Yayınevi 2022)

—, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 5 (5. Baskı, Adalet Yayınevi 2024)

Sürücü C, 'Anonim Ortaklık Hükümlerinin Limited Ortaklıklara Uygulanması' (Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2015)

Şahin M, 'Limited Şirket Müdürlerinin Rekabet Yasağına Aykırı Davranışlarında Dava Haklarının Kullanılması', (2021) 42 Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 334-349

Şener O H, *Limited Ortaklıklara İlişkin Emsal Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi* (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024)

—, *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku* (Yetkin Yayıncılık 2017)

Tekinalp Ü, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2020)

Teoman Ö, *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, Cilt 1-2 (2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2012)

Tüzemen Atik E, 'Bonoda Lehtarın Düzenleyen Lehine Aval Verip Veremeyeceği Hususunda Bir Değerlendirme' 2020 6(2) Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuk Dergisi 311-327

Yıldırım A H ve Demirkapı E, 'İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme', (2008) 24(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 435-466

Yıldırım G G, 'Limited Şirkette Müdürlerin Rekabet Yasağının Kaldırılması ve Yasağa Aykırılığın Hukuki Sonuçları'ın Sibel Özel, Hatice Selim Pürselim ve Hanife Doğrusöz Koşut (eds) (On İki Levha Yayıncılık 2024) 519-554

Yıldız B, 'Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukukî Niteliği', (2011) 27(3) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 111-134

Yıldız Ş, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (Arıkan Basım Yayın 2007)

Yongalık A, 'İstisnalar Dar Yorumlanır Kuralı ve Değerlendirilmesi', (2011) 60(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1-15